

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— »
Pe 3 luni . . . 7.— »
Pe o lună . . . 2.40 »

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40.— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi N-roi No.

INSERTIUNILE
se primesc la administra-
ția.

Mulțămite publice și Lee
deschis costă șiru 20 fil.
Manuscrisele nu se in-
aspoinză

O simptomă socială.

Arad, 21 Octomvrie.

Vorbim de data asta despre orașul spre care miile de exemplare ale ziarului nostru chiamă zilnic atenția lumii românești: despre orașul Arad. Știm că acest oraș e centrul de operațiune al strategiei noastre politice. Singură împrejurarea asta justifică îndeajuns îndrăsneala noastră de-a sacrifica această pagină, măcar odată pe an, unor fugare reflexii asupra aspectelor ce ne prezintă viața românească de aici, cu proporțiile ei aproape pierdute, în vavilonul acesta al atâtor frământări străine.

Nu ne facem iluzii. Știm că rar se va întâlni omul, care să-i găsească orașului nostru vre-un farmec particular... Un cunoscut publicist al nostru avusese chiar lipsa de delicatețea să spună în plenul unui mare areopag, în ședința direcțiunii ziarului nostru, că Aradul, pentru oamenii crescuți în atmosferă românească, e curat Siberie... Amicul nostru e de altfel un om înzestrat cu mult apreciate calități și greșeala asta i-o putem ierta fără esitare, dacă ne gândim, că n'a voit decât să demonstreze ascendentul cultural românesc al ori și cărui din centrele noastre din Ardeal și că prefera apariția acestui ziar într'un mediu cu mai pronunțate tensiuni intelectuale românești. Firește, amicul nostru n'a avut dreptate. Argumentația ce a făcut, proba teza d-sale numai pentru mai târziu, pentru timpurile, când viața românească își va fi cucerit în această țară cadrele de consolidare națională în deplinul sens. I s'a și răspuns, cu întreg adevărul, că armele și munițiile noastre princi-

pale trebuie concentrate aici, în acest centru, care atât în privința geografică cât și strategică prezintă cele mai declarate sorți de izbândă, în fața asaltului polifrontal al dușmanilor politici.

Dimpotrivă: unul din scopurile intermediare ale strategiei noastre politice trebuie să fie chiar fortificarea culturală a Aradului, oricât de multe jertfe personale și oricâtă resemnare nobilă ar reclama acest postulat. În Arad, în acest strat impetritat de loboda cea mai grasă a influențelor străine, trebuie răsădită, bogată, sămânța culturii românești. Solul e bun, e excelent chiar, — oricât de paradoxal s'ar părea această afirmație...

O reprivire cât de fugitivă în trecutul românesc al acestui oraș ne va convinge, că aici zac energii minunate, că ele s'au cheltuit în încleștări politice din cele mai viguroase din câte s'au văzut în săraca și prea lungă noastră epocă, dela patruzeci și opt până astăzi. Nu e o apariție incidentală, că Aradul ne-a dat o pleiadă din cei mai abili, mai cuminiți și mai convinși luptători politici ce avem. și că, în acelaș timp, tot din acest sol au răsărit câteva din plantele cele mai disgrațioase ale grădinei românești, în frunte cu brusturul dela Orade, care a fost desrădăcinat de aici de-o mare furtună, răscolită tot din substraturile acestui ținut... A fost numai jocul unei lumini intense ce a trebuit să nască umbre adânci... au fost numai efectele puternice ale unor energii ce trebuiau să dea naștere unor individualități robuste și să diformeze sufletele de mai puțină rezistență morală... De formidabila sfâșiere ce a bântuit în anii abia trecuți, nu mai vorbim... vor aprecia alte generații re-

sorturile energiilor ce s'au încăierat atunci. Ajunge să reamintim, că vârtejul lor a răpit, ca într'un fenomen endemic, aproape toate forțele noastre și un neam întreg s'a rupt în două tabere... dela Tisa pân' la Nistru, ca să inversăm vorba poetului.

Nici nu era altfel cu putință, ca aici, în linia de deplasare a torentului unguresc, să ia ființă o serie de instituții românești, atât de virulente, încât să poată da azi mâne o floră distinctă în acest cadru de cultură ungurească, din cele mai mari ale antagoniștilor noștri. Adevărat, că tot mai avem nespuse de mult teren nelucrat aici, adevărat că proverbiala noastră cenușotcă, „Asociațiunea Aradană”, e încă tot tolănită în scrumul ce s'a ales pe urma pârjolului din anii trecuți... ca să nu spunem mai mult, căci nu e gândul nostru să speriem razele ce bat acum iarăș, pline de căldură roditoare, în aierul societății noastre...

Dar teama noastră e tocmai, că aceste raze, aceste nobile energii să nu înghiețe înainte de ce ar putea să trezească o fermentație nouă în sânul societății aradane. Pentru că în sânul acestei societăți s'a încuibat, în locul pasiunilor stânse, răceala indiferentismului social. Nicăiri ca în Arad nu se poate vorbi atât de puțin despre existența unor relații sociale prietenești, sincere, călduroase... Nicăiri membrii societății, familiile chiar, nu se isolează benevol și atât de rigid în marginele domiciliului lor, ca aici. Simptoma îngrijitoare, indiferentismul social, — ca să-i zicem numai așa, — răul acesta, care ia azi forme pozitive chiar și în Sibiu, Brașov, Orăștie, Făgăraș și aiurea, — aici în Arad amenință să ajungă o adevărată plagă. Cu atât mai îngrijitoare a-

Sburătorul.

A veacurilor negre neindurată vrere
Ne-a plămădit ființa din vis și din durere,
A tins pe cerul nostru zăbrănecul de nori,
Și ne-a mpletit cunună de spini omoritori.
Rătăcitori pe drumul ce duce la Calvar,
Suspiniul doinei noastre pornit-a în zadar,
Zadarnic ne-a fost plânsul în suflet chinuit,
Căci nu l'a n'țeles nimeni, căci n'a fost auzit.

Ce gând semeț aprinde în pieptu-ți viul foc,
Al visurilor noastre drag sol fără noroc?

Te văd pornind în slava tăriiilor albastre
Să duci la cer amarul și lacrimile noastre,
Ce n'a voit de veacuri să știe-o lume n'treagă
Pe Cel a tot Puternic să-l faci să înțeleagă,
Să-l faci ca să trimită o rază de lumină
În noaptea ce cuprinse un neam fără de vină,
Să stai în a lui față întreg și neclintit
Și să-l întrebi: Părinte, de ce ne-ai părăsit?

Cum se deschid nainte-ți cărări necunoscute,
Furtunile uimite în fața ta stau mute,
Luciferi noi în cale luminile-și aprind
Și negurile nopții din juru-ți se desprind.

Nainte! Inainte! De-acum te duce sborul
Sus! Sus, unde lumina își începu izvorul,
Spre tronul dela care viața se imparte
Și care hotărăște a neamurilor soarte...

Ce demon fără milă te-a săgetat în sbor,
Al înălțării noastre nainte mergător?
Ce zeu cuprins de teamă ți-a pismuit avântul
Și-atâtor visuri slinte deschis-a larg mormântul?

Puteri ce puneți stavili și visului hotar
Și dela cer cărarea ne n'toarceți spre Calvar,
Voi zei ce n'ura voastră pe-un neam fără noroc
Ne-ați răsplătit credința cu trăsnete și foc, —
Porniți de-asupra noastră nemilostivi potopul —
Pe umedele gene de-acum ne n'ghiață stropul,
Și nu mai avem lacrimi să plângem, dar avem
În fața loviturii sălbatecul blestem.
Loviți! Loviți nevolnici! Loviți fără n'durare:
Din ori ce leagăn astăzi un Icar ne răsare!
Cu ochii către soare ne-am înălțat mereu,
Căci ori ce mamă poartă la sân un Prometeu
Ce s'o n'alță puternic să smulgă dela soare
Lumini ce-or spune lumii a noastră sărbătoare!

(„Luceafărul”).

I. U. Soricu.

Sfârșitul lui Prometeu.

De Victor Eftimiu.

După ce dezlănțui pe Prometeu, Hercule se îndreptă spre ținuturile Thebei, ca să ducă mai departe isprăvile sale vestite.

Prometeu coborî printre oameni, să le spuie ce mari sunt foloasele acelei pasări minunate, cu aripile roșii, verzi, albastre: focul.

Ii fusese greu să-l fure din cer, dar îi era și mai greu acum să învețe pe oameni, cum să-l întrebuințeze.

Când văzu din vârful muntelui, ce mare e pământul și cât mai are de făcut, Prometeu își simți capul greu, dar inima și picioarele intra-ripute.

Neobosit, cutreeră el ținuturi depărtate, trăind printre oameni, luând obiceiuri pământești. Într'o zi, cobora, însetat, o colină. Deodată la cotitura unei poteci, i se ivi în cale o femeie tânără, purtând pe umeri urciorul plin, înrouat.

Femeia aceia avea ochi negri, mirați, gâtul și picioarele goale și albe. Ea îi dădu să bea, surâzând.

Iar Prometeu își simți pieptul năpădit de un val cald, care îi înmuia inima și o odihni.

— Femeie, zise el, sunt foarte obosit!

— Odihnește-te pe genunchii mei, străine! răspunse dânsa cu zâmbetul bun și cu ochii ispititori.

ceastă simptomă, cu cât cunoaştem multiplele necesităţi ce derivă din misiunea culturală, prea însemnată, ce i s'a dat acestui centru al propagandei politice româneşti.

Trebuie să-i aţinem răului calea până ce nu-i târziu, trebuie să chiemăm în sufletele noastre dragostea socială, intimitatea unei vieţi sociale româneşti, câtă vreme ciocoismul de maimuţerie n'a desfigurat încă prea mult motivele fireşti, imboldurile sincere ale firei noastre de societate românească, străbătută de frumoase tradiţii democratice, înăscute nobleţei noastre de rasă. Să avem un refugiu dorit, un colţişor cald de odihnă în intimitatea vieţii sociale de aici, — un strat binecuvântat, în care să poată înflori graţioasă floarea cea atât de neîngrijită a culturii româneşti.

Atunci manifestaţiile noastre colective nu vor mai fi simple părăzi de eclat, durerile singuraticilor se vor risipi în conştiinţa unei solidarităţi strănse, iar bucuriile lor se vor repercuta asupra tuturor, avântând spre culmi nebănuite elanul afirmării noastre româneşti în acest punct de mare răspundere naţională, unde — să nu uităm! — suntem fixaţi pentru o viaţă întreagă...

Mărturisim, că aceste nepretenţioase reflexii ne-au fost inspirate de un fapt ce multora le va fi scăpat din vedere. Ne gândim, anume la Români din Orade, unde — după cum s'a putut citi în numărul nostru de ieri, — d. *Coriolan Pap*, directorul „Bihoreni”, acest om de merite, a fost centrul unei calde serbări din partea lor, pentru că societatea românească din Oradea a simţit împreună cu sărbătoritul înalta consideraţie ce i s'a dat din partea regelui Carol al României. Ne-am adus aminte, că şi noi, Români din Arad, am fi avut cui să-i arătăm aceleaşi semne de „bucurie şi stimă”, — cum zice corespondentul nostru. Ne-am adus aminte că din strălucirea de apoteoză a coroanei României a căzut o rază şi în mijlocul societăţii româneşti din Arad, oprindu-se pe fruntea unui bărbat, în a cărui personalitate calităţile poporului nostru din aceste părţi şi-au găsit expresia cea mai strălucitoare. Ni-l invidiază şi străinii, o ştim bine cu toţii, — şi totuşi noi n'am putut să dăm dovada solidarităţii sociale pe care au

dat'o spontan, sinceră şi deplină Români din Orade, într'un caz similar...

Dar nu voim să stăruim, — am jigni sentimente pe cari le respectăm şi ne-am preta numai pentru răstălmăciri neintenţionate. Am crezut că din acest caz i se poate deschide ori şi cui o perspectivă de contemplaţii, în adâncul cărora să se întâlnească licăirile adevărului ce singur poate să împrumute, odată... farmec vieţii româneşti din Arad.

Noi suntem convinşi, că fără farmecul intimităţii sociale nu vom putea gusta niciodată fructul ostenelelor noastre nobile, şi că, în cele din urmă energiile noastre bune se vor transforma, în negura indiferentismului social, în abilităţi lucrative, silindu-ne pe unul fiecare să jucăm roluri străine de înţelegerea misiunii ce avem...

Dobrogea românească.

— *Dela colaboratorul nostru special.* —

Bucureşti, în Octomvrie.

Făşia de pământ incorporată de România în urma tratatului din Bucureşti întregeste provincia Dobrogei. Numai colţul nordvestic din regiunea Deliormanului depăşeşte pe o mică întindere vechiul hotar al acestei provincii, hotar politic şi geografic în acelaşi timp, indicând linia de despărţire a unei regiuni împădurite (Deliorman = pădure nebună, pădure mare) de stepa dobrogeană. Putem afirma deci, că toată ţara lui Dokotici de odinioară e astăzi iarăş în stăpânirea românească. Ne punem întrebarea, dacă evenimentul acesta istoric al cuceririi şi recuceririi Dobrogei de către noi Români trebuie privit ca o afirmare a forţei brute şi deci ca ceva accidental sau poate la baza lui stă un factor sau un complex de factori, cari să-l fi provocat cu imperiositatea unor legi fatale, dându-i astfel justificarea tuturor faptelor isvorite din adânci necesităţi geografice, politice, sociale etc.

Dobrogea e o peninsulă mică a peninsulei mai mari balcanice. Îşi are ce e drept individualitatea ei distinctă, deosebindu-se fundamental de podişul bulgar, de care e legat numai printr'o îngustă făşie de cretă la Sud. Cu atât mai mult se deosebeşte însă din punct de vedere geologic şi geografic de câmpia Tării-Româneşti, de care mai e despărţită şi prin apa şi valea Dunării, care aproape în toată lungimea coastei dobrogene se menţine la considerabila

lăţime de 10 klm. Care-i atunci raţiunea unirei acestui colţ de ţară cu malul stâng al Dunării şi nu e oare unirea aceasta un simplu act arbitrar şi de violenţă, care nu poate prezenta garanţii suficiente de durabilitate? Propunându-ne a răspunde la întrebarea aceasta e necesar să aruncăm o privire retrospectivă asupra trecutului Dobrogei.

Trebuie să observăm, că prorocia aceasta e un specimen curios în tot cuprinsul Europei nu numai din punct de vedere geologic, geografic şi etnografic, ci cum de altfel urmează de aci, şi din punct de vedere istoric. Trecutul ei e atât de frământat, în cuprinsul hotarelor ei înguste s'au încrucişat atâtea curente şi s'au dat atâtea lupte, încât nimic mai greu decât a deschide părţie în acest haos de fapte şi a găsi după data istoricului un fir roşu, care să poată fi urmărit din cele mai vechi timpuri până în zilele noastre.

Apropierea ei de Marea-Neagră a scos-o în lumina istoriei încă din cele dintâi faze ale acesteia. În vreme ce tot apusul Europei era confundat în întunec, când prin ţările, cari adăpostesc astăzi cea mai înaltă cultură, la care s'a avântat omenirea, trăiau neştiute o viaţă primitivă triburile Celţilor, în colţişorul acesta de pe malul Pontului „primitiv de oaspeţi” înflorea oraşe bogate cu temple, teatre, acropole chiar, după modelul cetăţilor Mării Egee. Pe când încă nimeni nici nu bănuia de Rin sau de Sena, Herodot călătorea prin oraşele pontice, laudând darurile îmbelsugate, pe cari bătrânul Istru le trimetea oraşelor frumoasei Elade. Atunci ca până în zilele noastre corăbierii din Mediterană aduceau prin părţile astea mărfuri pentru indigeni, ducând în schimb peşte, miere, sclavi, dar mai ales grâul ţărilor dunărene, pentru care însuşi marele Aristotel are cuvinte de laudă. Cine ştie câte temple măreţe nu se vor fi ridicat în vechea Eladă din banii adunaţi de negustorii greci în părţile acestea, socotind după ceea ce se petrece chiar şi în zilele noastre! A fost prin urmare în timpurile vechi, câteva secole înaintea erei creştine o frumoasă înflorire a culturii eline transplantată pe malurile Mării Negre de către coloniştii milesieni, cari întemeiară oraşele Odesos (Varna), Kallatis (Mangalia), Tomis (Constanţa), Istros ş. a. Trebuie subliniat, că porturile dobrogene nu deserveau numai făşia îngustă şi mai săracă dintre Dunăre şi mare (Dobrogea propriu zisă), ci prin ele se scurgeau mai ales bogăţiile binecuvântatului şes al Tării-Româneşti. Altcum nici nu ne-am putea explica grabnica înflorire a oraşelor dobrogene şi ridicarea lor deasupra celorlalte oraşe pontice. Se ştie, că Istros întâi şi mai apoi Tomis, se întitulau cu mândrie pe moneziile lor: metropole ale Pontului. Chiar trecerea acestei calităţi de metro-

Şi Prometeu îşi lăsa capul trudit pe pulpele ei rotunde şi tari. Mănilor ei uşoare îi răsirau părul, îi mângăiau fruntea. Titanul adormea.

Era acum un biet muritor, fericit că poate să-şi odihnească gândurile, în braţele unei femei. În ziua aceia, Prometeu nu se mai gândi la oameni. Torţa cu care ducea focul din loc în loc, căzu alături şi se stinse!

Şi din ziua aceia, Prometeu, începu să uite cine fusese şi ce rost mai avea în omenire.

Trebuia să placă femeii sale, s'o ajute în treburile ei, să-i îndeplinească toate voile.

Soţia lui Prometeu era o păstorită, frumoasă şi albă, albă şi proastă ca găştele pe care le păstea în livezile dela poale.

Farmecul celei dintâi nopţi se dusese de mult şi acum începeau mărunţişurile vieţii de toate zilele. Tovarăşa sa nu se mulţumea uşor: era încă pătănată, bătea din picior şi vroia să aibă întodeauna dreptate. Când se certa cu celelalte fete şi femei la fântână, chema pe Prometeu într'ajutor. Şi Prometeu asculta pricina gălcevei, vedea foarte bine că soţia lui n'are dreptate, dar totuşi îi ţinea parte şi lua la goană pe celelalte femei, spărgându-le urciorele.

Din pricina asta se învrăjbi se cu tot satul. Era singur. Şi în braţele femeii sale, se simţea şi mai singur. Gândul i se ducea la măreţele clipe când înfrunta pe Zeos, la zilele cândcutreera pământul, cu torţa în mână şi cu vorbe înflăcărâte pe buze.

— La ce te gândeşti? îl întrebă dânsa.

— Departe, departe!... Când i-am văzut mâna urcând ameninţătoare spre cer şi am simţit pământul înfricoşat dedesubt, am oprit braţul August cu mâna mea şi am zis:

„O, fiul lui Cronos, o Zeu puternic! De ce să arunci îlacăra aceasta nimicitoare pământului...lor, când ea ar putea să le ducă fericirea?! În...parte'o în mii de flăcări! Prefă trăznitul cumpnit în focul binefăcător. În loc de mânie, dă-le „bunătaţe!... Ei se chinuiesc în umezeala peşterilor, într'o neştiinţă oarbă. Ridică-i de pe „brânci şi dă-le înfaşişarea zeilor, căci trupul lor „e nevrednicul lut pământesc sufletul lor este „împrumutat din cer; în fiecare dintre ei înflo...reşte o rază din lumina lui Phoebus-Apollon!”

— Dar Zeos, nemilos, îmi răspunse:...

...Şi, pe când Prometeu vroia să repete răspunsul lui Zeos, văzu că femeia lui privea departe, cu ochii cercetători.

— Dar tu la ce te gândeşti? întrebă el.

— Mă gândesc unde o fi găscă cea tânără... N'o văd printre celelalte!... şi Prometeu, mâhnit, smuls din Olimp, pleacă să caute găscă cea răătăcită... Aşa trăi titanul ani întregi. Sufletul său urca în slava cerului şi deodată, se prăvălea pe pământ. Inima îi era roasă de remuşcări. Lumina soarelui îl durea. Când vedea, noaptea, licărint un foc, pe vârful unui munte, întorcea capul, ca să nu simtă mustrarea chemării sale neîmplinite.

O, de câte ori nu-şi punea în gând să plece de acasă şi s'aprindă iarăş torţa dumnezeieştii sale pribegii!... Dar era de ajuns să-şi vadă soţia, să-i audă glasul, când blând, când mustrător, şi orice gând de ducă îi pierca.

Se simţea slab. Ceva îl oprea să plece. N'avea puterea să-şi scuture umerii! Şi fusese mai uşor să se răsvrătească împotriva lui Zeos, decât într'a ei.

— Pleacă! îi spuse dânsa într'o zi... De ce nu te duci?

— Vino şi tu! îi răspunse Prometeu. Vom lupta împreună! Vom duce focul din stână în stână, din colibă în colibă!

Şi plecară. Cu dânsa în braţe, gărlele erau mai greu de trecut şi trebuia să ocolească mult, până unde era apa mai largă şi mai puţin adâncă. Dacă ar fi fost singur, Prometeu ar fi sărit stâncile, peste prăpăstii ca o căprioară. Cu dânsa în braţe, trebuia să coboare, să ocolească, să urce iar. Se întoarseră.

— Rămâi tu acasă. Eu mă duc să-mi împlinesc chemarea. Aşteaptă-mă!

O sărută pe frunte şi porni. Dar n'a rătăcit mult. O slăbire omenească un dor de casă îl cuprinsese. Când se întoarce, îşi găsi soţia în braţele unui păstor tânăr. I-ar fi ucis dacă nu i-ar fi văzut tineri şi frumoşi pe amândoi.

— De ce? întrebă Prometeu.

polă, de capitală a domeniului colonial grec din Pont dela Istros la Tomis se datorește apropierei și legăturii mai strânse, care unea pe Tomis cu șesul din stânga Dunării. Până cea lată a Dunărei departe de a fi fost o piedecă de netrecut, oferea dimpotrivă un bun mijloc de comunicație și de transport de pe malul stâng pe cel drept cu ajutorul corăbiilor. Acestea intrau la Cernavoda (Axiopolis din apropiere s'a dovedit a fi fost — mai târziu — reședința unei societăți de marinari) în valea Carasu, prin care înaintau până în apropiere de Murfatlar. Numele cel mai vechiu al acestui târgușor tătăresc a fost Kakboaz, adică începutul sau capul apei, ceea ce indică întinderea bălții Karasu până acolo. De altfel e în deobște cunoscut și bătrânii își mai aduc aminte, că până pe la 1850 veneau negustorii la târgul Megidiei cu coicele din Dunăre. Așadar dacă Constanta a ajuns repede și s'a menținut până la năvălirea barbarilor ca metropolă a Pontului, întrecând pe toate celelalte orașe pontice în strălucire, aceasta se datorește mai ales legăturii geografice mai strânse, în care stă ea cu șesul din stânga Dunărei. Factorii geografici în influența lor asupra dezvoltării istorice a omeniei sunt uneori atât de hotărâtori, încât efectul lor se poate urmări cu ușurință în tot cursul timpului. Oare grabnica înflorire a Constantei noastre de astăzi nu se datorește aceeași legătură strânsă cu câmpia Tării-Românești stabilită astăzi prin podul dela Cernavodă și prin calea ferată construită cu mai mare înlesnire prin aceeași vale Carasu astăzi aproape secată? Ne întrebăm de pe acum: ce perspectivă ar mai avea Dobrogea și metropola ei Constanta fără acest hinterland natural al ei care e câmpia îmbelsugată a Tării-Românești?

Alături de Grecii de pe țarm trăiau în interior popoarele bășinașe cunoscute sub nume generic de Traci și Schiți. Se știe, că aceste popoare erau răspândite pe amândouă malurile Dunării, dar centrul puterii lor se afla de sigur pe malul stâng. Ca să domolească neastâmpărul Schiților vedem pe însus Dariu al lui Istaspe pornind expediție în Dobrogea și urmându-și dușmanii în stânga Dunării, pe care o trecu pe la Isaccea. Cu același succes trecător veni apoi împotriva lor însus Alexandru Macedon. E de regretat, că istoria nu ne poate spune decât prea puțin despre aceste popoare, cari interesează așa de aproape originea noastră și cari prin răspândirea lor geografică arată legătura strânsă dintre amândouă maluri ale Dunării. Avem indicii să credem, că la un moment dat ele au ajuns la o putere și desime considerabilă, locuind și ținuturi cari abia în zilele noastre au putut fi impopulate din nou. Bărăganul care pe la începutul sec. 19 era cu desăvârșire pustiu, e acoperit în lung și lat de numeroase movile, semnul caracteristic al câmpiei românești ca și al stepelor dobrogene,

— Fiindcă e tânăr și-mi spune lucruri pe cari le înțeleg! îi răspunse dânsa.

Prometeu blestemă ceasul când o întâlni la cotitura unei cărări, cu urciorul înrouat pe umeri; blestemă, dar rămase acasă, fiindcă voia să se facă frumos și să spună vorbe pe cari să le înțeleagă dânsa.

Dar păstorii din vecinătate însă erau mai tineri decât el și Prometeu începu să plângă ca un copil. Cu cât îmbătrânea, cu atât plângea mai mult.

Femeia aceea îl chinuia cumplit, din zi în zi mai mult și suferințele lui creșteau, căci se vedea îmbătrânit și cu visurile sfărâmate.

Ziua dorită nu mai venea. Bunul său prieten Hercule, mântuitorul de altădată, nu se arăta: căzuse și el în lanțurile unei femei!

Și soția celui ce furase focul se înrăia din zi în zi, îl chinuia tot mai mult. Și titanul muri cu ochii spre soare și Phaebus-Apolon îi aruncă cele din urmă priviri înristate, ca un suprem regret al Olimpului. Hefaistos era răsbunat. Hermes învinsese.

Iar în fundul tartarului, Pluto rânji, pregătind focul ce avea să mistuie pe titanul răsvrătit.

precum și al ținuturilor din sudul Rusiei. Aceste movile sunt după părerea celor mai mulți singurele monumente menite să transmită viitorimei amintirea celor dintâi popoare, cari au locuit patria noastră dela Dunărea de jos.

Cel mai viguros popor care a călcat pe malurile Dunării, au fost fără îndoială Romanii. August socotea, că Istrul poate fi cel mai bun hotar al marelui său imperiu. Pe toată lungimea Dunării Romanii au clădit cetăți de apărare și drumuri strategice, nicăiri nu și-au încredat însă mai mult puterile, ca să asigure malul dunărean ca în Dobrogea, calea cea mai bătută a hordelor barbare. Au întemeiat cetăți, au zidit fortărețe, castre și castele, au săpat șanțuri de apărare, au așternut șosele. Trei legiuni vegheau aci la siguranța imperiului. Totuși au simțit în curând nevoia de a pune stăpânire și pe malul stâng, fără de care cel drept nu avea nici o siguranță. Câtă vreme au stăruit legiunile în Dacia a fost liniște și siguranță și în provinciile transdunărene. Indată ce Dacia a fost părăsită, barbarii din stânga își fac tot mai des apariția în Schiția minoră, cum se numea Dobrogea pe atunci. Tomis mai bate câțva timp monede, apoi cade sub loviturile soților, pentru că târziu, după un mileniu și jumătate, deasupra ruinelor bogate să se ridice semeață Constanta românească, acest mărgăritar al neamului nostru la Pontul Euxin.

Constantin cel Mare și mai ales Iustinian, încercară înzadar să restabilească ordinea romană la gurile Dunărei. Bizantinii, moștenitori ai imperiului, s'au manifestat aci mai mult ca moștenitori de drept, prea puțin de fapt. Timp de o mie de ani pământul dintre Dunăre și mare a fost frământat mai mult decât ori care altă parte a Europei de numeroasele seminții de barbari, pe cari Dunărea le trece de pe malul ei stâng pe cel drept. E lesne de înțeles, că aceste „nații călătoare” au schimbat din temelie la intervale foarte scurte toată înfățișarea etnică și socială a micii provincii. Târziu, când s'a potolit furia năvălirilor, când câmpiile din stânga au rămas aproape pustii, din rămășițele adănoștite prin văile podișului dobrogean ale ultimelor seminții, ce s'au scurs spre miazăzi, a prins să se înfiripeze oare-care viață politică-socială ceva mai liniștită cu o organizație primitivă. În orașele de pe țarm anar iar negustori corăbieri, de data aceasta Genovazi, iar peste populația din interior se ridică câte un aventurier cu pretenții de domn — despot — mai mult sau mai puțin independent. Un astfel de despot fu acel Dobrotici, pe care Bulgarii îl revendică pentru neamul lor și dela care unii deduc în mod greșit numele Dobrogei.

Așa stau lucrurile când pornind de pe podișul ardelean, revărsându-se în depresiunile subcarpatice și de aci prin văile râurilor înaintând tot mai mult pe câmpiile vecine, neamul nostru se organizează în cele două principate. Inclinarea naturală a șesului Tării Românești ca și al Moldovei indica dela început calea răspândirii noastre spre gurile Dunării și deci spre Dobrogea. În mai puțin de 100 de ani dela întemeierea primei organizații politice constatate în Tăra Românească, Mircea cel Bătrân ajunge să se întituleze domn „de amândouă părțile Dunărei până la marea cea mare și cetății Dăritorului stăpânitor”. Dacă Turcii n'ar fi schimbat cu totul echilibrul de forțe din Balcani, de sigur că stăpânirea românească asupra Dobrogei n'ar fi fost nici un moment întreruptă. Cu toate cetățile și cu toată puterea armată pe care se sprijineau, sultanii și-au putut asigura stăpânirea asupra malului drept al Dunării până când n'au supus principatele românești și nu au pus stăpânire efectivă pe câteva puncte strategice de pe malul stâng (roiana Brăilei, Giurgiului, Turnului etc.) Că revendicările românești asupra malului drept n'au încetat niciodată, ne-o spun deseले treceri peste Dunăre ale oștilor românești dela urmașii imediați ai lui Mircea până la fulgerătoarele marșuri ale lui Mihai. Un călător turc din jumătatea a doua a sec. 17 ne spune, că locuitorii din cetățile dunărene în fiecare seară își depuneau obiectele lor mai de preț la loc sigur în fortăreață, — „până în așa grad era de temut dușmanul”¹⁾

¹⁾ Ewlia. V. Maior Ionescu-Dobrogeanu; Buletinul Societății Regale de Geografie, a. 34. pg. 223.

Dar Romanii au păstrat și o tradiție culturală pe pământul Dobrogei. Cărțile de rugăciune pentru creștinii de peste Dunăre se trimeteau mai mult din București, iar voievozii români în dragostea lor pentru cultura creștină au zidit multe locașuri sfinte prin orașele de pe malul drept. Dacă mai pomenim neîntrupata pribegie de fiecare an a păstorilor noștri, de drumurile bătute ale negustorilor, cari duceau mărfurile noastre (d. e. sare) locuitorilor din dreapta, precum și de întemeierea de sate românești în tot lungul Dunărei, nu mai puțin în Dobrogea, sate dintre care unele cu un trecut atât de îndepărtat, încât nici nu se poate urmări (d. e. Vlachkioi nu departe de Silistra), atunci înțelegem bine cât de strânsă a fost legătura în toate timpurile între câmpia românească și podișul dobrogean. Același călător turc pomenit mai sus vorbea la 1653 despre Silistra: „Această cetate puternică se numește oraș valach, însă toți învățații îi spune „Dar Gazian”, adică zid apărător al religiei; căci dacă cetățile Silistra și Rusciucul (cu roiana Giurgiului din față) nu ar fi avut un zid puternic spre Dunăre, apoi când aceasta înghiață, necredincioșii Valachi și Moldoveni ar fi putut în două zile să ajungă la Adrianopol și să-l atace fără veste. Doamne păzește aceste cetăți de primejdia aceasta seculară.”²⁾

Ce urmează din înșirarea sumară de până aci? Urmează, că dacă nu ne-ar fi dat Rușii Dobrogea ca un schimb dureros, odată și odată am fi luat-o noi, precum am luat acum partea, care o întregeste. Astăzi toată Dobrogea este a noastră. Și este a noastră nu numai de fapt ci și de drept. Iar dreptul acesta reiese, după cum s'a putut vedea din privirea retrospectivă asupra trecutului acestei țărișoare, din legătura dintre ea și șesul din stânga Dunărei.

N. O.

Regele Serbiei la regele României. Ziarul „Tribuna” din Belgrad dă ca sigură vizita pe care regele Petru al Serbiei o va face curții regale române, vizită la al cărei program s'ar și lucra.

Siebenbürgisch Deutsches Volksblatt și rezolvirea chestiei de naționalitate. Ziarul sas din Sibiu „Siebenbürgisch Deutsches Tagblatt” care excelează în apărarea politicii țiszaiste și a supremației maghiare și conform acestei atitudini nici decum nu se poate împăca cu ideia egal-indreptății popoarelor din Ungaria încearcă în două articole consecutive să combată dezvoltările clare din articolul dlui Dr. Mihail Polit, publicat în „Pester Lloyd” în legătură cu ancheta deputatului sas Dr. Rudolf Schuller. Autorul articolelor din ziarul sas voiește să arate, că primirea proiectului dep. naționalist din 1868, cunoscut sub numirea de „proiectul lui Mocioni” ar fi însemnat încă pe atunci un pericol atât pentru rasa maghiară cât și pentru rasa germană din Ungaria, iar pentru stările de azi ar fi cu totul inacceptabil, iar revenirea la acest proiect n'ar însemna altceva decât nimicirea ca națiuni sau a Maghiarilor sau a nemaghiarilor.

Proiectul lui Mocioni se știe că contempla rezolvirea chestiei de naționalitate prin o împărțire a țării în mai multe circumscripții administrative conform teritoriilor locuite de diferitele naționalități, iar limba administrativă să fie cea a majorității locuitorilor (din circumscripția respectivă respectându-se drepturile minorității. În realizarea acestui principiu autorul articolului din „Siebenbürgisch Deutsches Tagblatt” vede un pericol pentru Maghiari și Germani, trăind o parte dintre aceștia resfirați în ținuturile, locuite de naționalitățile nemaghiare, și astfel cu timpul ar fi fost asimilate de aceste. Aceasta desvoltare a stărilor ar fi dus la un război civil, căci

²⁾ Ibid.

o bună voie rasa maghiară nici când n'ar fi aferit-o aceasta.

Al doilea argument adus împotriva proiectului lui Mocioni e că respectivele districte administrative ar fi fost mărginașe cu statele naționale de aceeași limbă cu locuitorii din districte, astfel că integritatea Ungariei ar fi fost continuu periclitată. Iar Maghiarii numai înfrânți cu puterea armelor ar putea fi constrânși la împărțirea țării lor. Prin urmare revenirea la proiectul din 1868, propusă de Dr. Mihai Polit ca unica rezolvire multămitoare a chestiei de naționalitate e posibilă numai prin o decizie a: *sabiei*.

În al doilea articol autorul recunoaște că legea de naționalitate a lui Deák, n'a fost respectată de la început încă, iar prin legile mai nouă executarea ei a fost făcută imposibilă. Vina la aceasta ar purta-o conducătorii politici ai naționalităților nemaghiare, cari stăruind pentru înfăptuirea principiului proiectului lui Mocioni i-ar fi silit pe Maghiari a lua măsuri tot mai restrângătoare a dispozițiilor legii de naționalitate deakiste. Astfel popoarele nemaghiare ar trebui să renunțe la aceste străduințe ale lor și să recunoască necesitatea unității de limbă în administrație și din punct de vedere politic, să se închine „națiunii politice unitare”, pentru ce li s'ar acorda apoi unele concesii de limbă pe terenul administrativ și școlar.

Astfel își închipue autorul articolelor din „Siebenbürgisch Deutsches Tagblatt” că e posibilă rezolvirea pașnică a chestiei de naționalitate, nevoind să vadă că prin aceasta naționalitățile nemaghiare ar trebui să renunțe la toate drepturile lor naționale, pentru ca apoi privilegiata rasă maghiară să le arunce din când în când câte o fărâmitură, până când nu vor peri cu totul ca națiuni. Un astfel de punct de vedere în tot cazul nu va aduce pacea internă și armonia între Maghiari și celelalte naționalități, ci mai curând sau mai târziu poate duce numai la un nou 48, ceea ce desigur nu va fi nici în interesul integrității Ungariei și mai puțin în interesul monarhiei habsburgice.

Ministrul de externe francez despre România. *Se știe că d. Poincaré, președintele republicii franceze, cu ocazia vizitei sale în Spania, a fost însoțit de d. Stephan Pichon, ministrul de externe francez. Ministrul României dela Madrid, d. G. Crețeanu, a fost obiectul unei speciale atențiuni din partea dlui Pichon.*

Eminentul bărbat de stat francez a adus elogiile bărbaților de stat ai României, cari au reușit să încheie pacea, în Balcani și și-a manifestat credința că România va avea de acum înainte un rol și mai preponderant în peninsula balcanică.

Camera a fost convocată pe Sâmbătă. Opoziția maghiară — după cum am anunțat într-unul din numeroșii trecuți — a luat hotărârea ca să ceară convocarea urgentă a camerei și în scopul acesta — după cum se anunță din Budapesta — deputații Lovászy, Héderváry, Laehne și Bartos s'au dus azi la amiazi în biroul președințial al camerei, unde au prezentat vicepreședintelui Szász Károly lista de convocare cu iscăliturile deputaților din partidul independent, popular și andrásyst. Contele Tisza însă a prevenit opoziția. Vicepreședintele camerei li-a răspuns celor 4 deputați opoziționiști că camera e convocată deja pe Sâmbătă în săptămâna aceasta. Se știe că opoziția intenționează să-l

tragă la răspundere pe primul ministru în chestia panamalei cu tripoul de pe insula Margareta și de sine înțeles cercurile politice așteaptă cu interesul cel mai mare aceasta ședință, în care contele Tisza va avea să se declare în fața parlamentului. În tot cazul aceasta ședință nu va fi lipsită de scene furtunoase, luând parte și opoziția maghiară.

Primejdiile șovinismului unguresc.

Arad, 21 Octombrie.

„*Armee-Zeitung*” al lui Danzer nr. 40 din Octombrie a. c. sub titlul „*România înainte și după războiu*” scrie următoarele:

„În „*Salzburger Volksblatt*” din 28 Sept. majorul ces. și reg. Fleșariu, cunoscut și cetitorilor noștri, raportează asupra unei convorbiri ce a avut cu ministrul de interne român d. Take Ionescu. Convorbirea a fost de natură privată. Majorul Fleșariu a primit totuși impresia, că României oficiale i se impun enorme greutăți prin chestia românească din Ungaria.

Interesantele expuneri politice ale dlui Fleșariu primesc o adevărată amănunțită printr'un articol remarcabil al deputatului ungar d. Vaida în volumul de Octombrie al revistei „*Österreichische Rundschau*” publicat sub titlul: „*Jos Austria Perfidă*”. Intemeiat pe date eclatante d. Vaida relevă, că acest strigăt al patimei poporului în București se referă exclusiv la Ungaria, care prin politica sa nebună față de naționalități îi aruncă pe Români de-a dreptul în brațele iredentismului.

Dacă noi în chipul acesta am pierdut prietenia României, apoi cade în cumpănă și faptul, că însemnătatea militară a României este astăzi și va fi în viitor mult mai mare, ca înainte de războiu. Revista militară din Berlin „*Militärisches Wochenblatt*” cercetează amănunțit importanța strategică a sporirii teritoriale în sudul Dunării. Operația militară a armatei române spre sud și sudost prin împrejurarea aceasta s'a facilitat foarte mult, dimpotrivă cadrilaterul de fortificații a Bulgariei a primit o spărtură. Toate acestea sunt de o mare valoare militară, mai ales că reorganizarea și completarea putericii a armatei române în curând va fi fapt împlinit.

Sunt foarte importante în această privință și expunerile generalului Keim în „*Ostdeutsche Rundschau*” din 7 Octombrie a. c. D. general Keim spune: „Am arătat ceva în urmă ce mare este primejdia, că România va ajunge în conflict cu Austro-Ungaria, căci opresiunea crescândă a Maghiarilor asupra celor 3 și jum. milioane de Români produce mișcări naționale și în România, cari pot să primejduiască militărește tripla alianță. Se poate spune cu siguranță timpul, când continuarea politicii maghiare în Ungaria va produce în România o astfel de opinie publică, care în cazul unui război austro-rus, ori chiar al unui război austro-sârb, va pretinde categoric intrarea trupelor românești în Ardeal. Și atunci cel mai bun patriot austriac trebuie să-și pună întrebarea: cum putem noi suferi să jertim sânge și avere pentru nebulia politicii maghiare și încă fără nici o nădejde de izbândă, căci ori cine poate face socoteala pe hârtie, că prin urcarea contingentului de recruți în Austro-Ungaria nici decum nu se poate înlocui pierderea, ce se naște prin ruperea dela noi a celor 600.000 soldați români”.

Cu bucurie vedem și din articolul acesta, că îndeosebi presa germană tot mai mult constată primejdia cea mare, ce rezultă pentru tripla alianță din opresiunea celor 3 și jum. milioane de Români din Ungaria și Ardeal, a căror dureri nu pot rămâne pe veci indiferente fraților lor din regat, cari în urma urmelor nu vor mai înțelege a sprijini pe călăii Românilor din Ardeal și Tara-Ungurească.

Congresul socialiștilor din Ungaria.

Arad, 21 Octombrie.

Hrănită prost de una din cele mai sterpe societăți din lume, martoră a războaielor veritabil-armenești din anii ultimi și a scamatoriilor politice ale lui Tisza Pișta, opinia publică din Ungaria nu se mai poate pasiona azi de nimic. În astfel de împrejurări se deschide la Budapesta congresul socialiștilor, care totuși a avut darul de a mișca cât de cât opinia publică. Dela înființarea lui, acest partid a fost disconsiderat cu toată disconsiderarea posibilă. I se măsurau pedepse aspre și juca oarecum rolul caraghios pe care îl joacă azi insurecțiunea sufragetelor. Acest partid s'a întărit prin puterea lui de viață, cu toate persecuțiile ce a trebuit să le îndure și acuma poate avea în multe împrejurări un rol politic de greutate.

Între celelalte partide ungurești la baza căroră stă cea mai scârboasă imoralitate, partidul socialist își va putea câștiga pe viitor de sigur o mare importanță.

Duminecă în 20 c. printr'un matineu sărbătoreț s'a deschis în Opera populară al 20-lea congres. Cel dintâi a luat cuvântul Bokány Desider, care într'un avântat discurs arată felul cum trebuie să se lupte și face apologia muncii, care e singura bază a învingerii proletarietului. În ședința ce-a urmat după amiază, după ce s'a ales un nou comitet, nou-alesul președinte Garbai Sándor a rostit câteva cuvinte calde pentru marii socialiști dispăruți în anul acesta, pentru Bebel și pentru Grossmann. Au urmat la cuvânt reprezentanții socialiștilor austriaci și ai celor croați.

Buchinger Manó rezumă activitatea de până acum a conducerii și arată împrejurările grele cu cari a avut de luptat partidul. Mai iau cuvântul Horovitz Jenő și Farkas Ștefan, care între altele constată câte procese s'au pornit împotriva partidului și câte pedepse au trebuit să supoarte socialiștii.

În ședința a doua a congresului s'a criticat aspru atitudinea opoziției față de partidul social-democrat și s'a făcut o expunere a situației politice. Wilhelm Böhm a voit să vorbească și despre cea mai recentă afacere-Panama, dar a fost oprit de căpitanul orașului. La aceasta s'a născut o larmă îngrozitoare.

Așa s'a sfârșit al 20-lea congres al socialiștilor, cari câștigă tot mai mult teren în țara asta de putregai. Din prilejul acestui congres s'a constatat că socialiștii în anii din urmă au avut progrese mai însemnate ca înainte. Pe lângă societățile lor cari se îmbogățesc din ce în ce, ei susțin vre-o 15 ziare de propagandă bine redactate, între cari e și „*Népszava*”. Acest ziar — cel mai bun al lor — în anul acesta pentru întâia dată și-a încheiat socotelile fără pierderi.

După acest congres a urmat congresul socialiștilor.

Dr. BALÁZS EMIL
instituit pentru consultațiuni medicale,
TIMIȘOARA-centru Palatul Dauerbach.

Operază și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen
Operarea polipilor și a altor formațiuni cu aceleași raze. Electroliză
Metode electrice de vindecare. Massage electrică. Vindecarea
bolilor de beșică prin electricitate. Consultațiuni pentru opere-
rare și boli de piele dela 8—9 ore a. m. și dela 2—5 p. m.
Celor din provinci căroră se recere îngrijire mai îndelungată le
stă la dispoziție camere confortate anume. (Ba 927—60)

Frământările din Albania.

Conflictul austro-sârb.

— Intervenția izolată a Austro-Ungariei. —

Arad, 21 Oct.

Din sursă absolut bine informată ni se anunță, că demersul făcut de reprezentantul Austro-Ungariei la Belgrad, *Storck*, relativ la evacuarea Albaniei, în termen de 8 zile, de trupele sârbești, provoacă oare-care neliniște în cercurile diplomatice. Austro-Ungaria continuă cu sistemul său de intimidare la adresa Serbiei și cu măsurile sale „izolate”. În cercurile diplomatice se declară, că nota verbală, odată ce i s'a dat un termen atât de scurt, are aerul unui fel de ultimatum.

Ce efect a făcut — se întreabă toată lumea — acest demers neașteptat al monarhiei austro-ungare în Europa? În primul rând surpriză și neliniște. Austro-Ungaria se face mandatară puterilor și vrea să impună Serbiei respectarea teritoriului Albaniei, așa cum a fost fixat la conferința dela Londra. Pentru ce — se întreabă lumea diplomatică — nu a așteptat Austro-Ungaria un demers al puterilor, și a făcut o acțiune izolată, care ar putea avea efecte neplăcute?

Ea pretinde că sunt în joc interesele sale de primul ordin, cari nu puteau permite o trecere prea mare de timp până la un demers colectiv al puterilor.

Firește că Austro-Ungaria nu vede cu ochi buni staționarea trupelor sârbești pe teritoriul albanez, firește că monarhia are datoria să privegheze ca tratatul dela Londra să fie respectat, dar termenul dat e prea scurt, mai ales având în vedere starea de anarhie ce domnește în Albania și care neliniștește Serbia.

Avem motive să credem, că Serbia nu urmărește nici o intențiune de cucerire teritorială în Albania, ci vrea liniște la frontierele sale. Pentru aceasta avea nevoie de o acțiune polițienească mai întinsă.

Guvernul sârb — după cum suntem informați — va ordona retragerea trupelor sale din teritoriile ce aparțin Albaniei, fără ca să fie nevoie de intervențiuni cu caracter de ultimatum. Nu se poate nega Serbiei dreptul de a-și apăra frontierele și de a impune ordine acelor cari îi violează teritoriile.

Ziarele vieneze „*Die Zeit*”, „*Arbeiter Zeitung*” și „*Neues Wiener Journal*” ironizează enervarea Austro-Ungariei fiind convinse că *atitudinea ei războinică va da eșec*. Serbia își poate permite ori când luxul de a ignora cererea Austro-Ungariei făcându-o să ia măsuri militare, iar când va vedea că lucrul devine serios, are timp suficient să evacueze Albania și să expună monarhia austro-ungară din nou ridicolului.

Nota Austro-Ungariei adresată Serbiei.

Belgrad. — Însărcinatul de afaceri austro-ungar, *Storck*, a înmănat alaltăieri ministrului de externe o notă verbală în privința cererii făcută de monarhie ca trupele sârbești să fi părăsit complet teritoriul Albaniei autonome, într'un termen de opt zile.

Viena. — „Korespondenz Bureau” e autorizat să declare că însărcinatul de afaceri austro-ungar la Belgrad a făcut alaltăieri la amiazi demersul anunțat și că, prin urmare, cu începere dela această dată, curge termenul de opt zile în cari teritoriul Albaniei autonome trebuie să fie complet evacuat de trupele sârbești.

Ce spune presa franceză.

Paris. — Cu privire la demersul austro-ungar, „*Figaro*” zice: e în interesul Serbiei de a nu mai cere ocuparea teritoriilor atribuite în mod necontestat Albaniei de conferința dela Londra.

Ziarul „*Action*” declară că la Quai d'Orsay evenimentele sunt privite cu cel mai mare calm, și se zice că Serbia va face bine să-și retragă trupele; n'ar trebui ca comisia internațională să le găsească în drumul ei.

Italia e liniștită.

Roma. — În cercurile politice din Roma se socotesc ca exagerate atât îngrijorările cercurilor politice din Austro-Ungaria asupra atitudinii Serbiei, cât și muștrările presei din Viena și Budapesta la adresa regatului vecin.

Ziarul „*Tribuna*” nu crede că Austro-Ungaria s'ar decide a trimite un ultimatum Serbiei, după cum s'a anunțat de unele ziare din Viena. Dacă guvernul austro-ungar ar avea această intențiune, la Roma s'ar fi aflat de așa ceva, căci înainte de a interveni pe lângă guvernul sârbesc Italia mai zilele trecute, a avut cu Austro-Ungaria un schimb de vederi asupra atitudinii ce trebuie luată față de Serbia.

Mai departe „*Tribuna*” speră într'o soluție multumitoare căci Serbia a asigurat că ocuparea teritoriului albanez e absolut provizorie și că se va retrage dela pozițiunile ocupate îndată ce va fi garantată împotriva unor noi răscoale.

E vorba deci de a se înțelege asupra mijloacelor de întrebuintat pentru a se păstra liniștea la granița sârbo-albaneză, și fiindcă în această chestiune, scopurile Austro-Ungariei și ale Serbiei sunt identice, se va reuși ușor a se aplată divergențele, de altfel numai formale, cari există astăzi între Viena și Belgrad.

Serbia va ceda.

Roma. — Ministrul Serbiei la Roma, *Mihailovici*, fiind interviewat de ziarul „*Giornale d'Italia*” a afirmat că în ceea ce privește chestiunea graniței sârbo-albaneze Italia s'a arătat mereu atât în întrevederile diplomatice cât și în raporturile oficiale, de a fi însuflețită față de Serbia de sentimentele cele mai împăciuitoare și prietenești.

Pe lângă aceasta, *Mihailovici* a afirmat cu tărie că dacă conferința dela Londra i-ar fi dat Serbiei o graniță strategică, s'ar fi evitat cu siguranță această nouă și supărătoare chestiune între Serbia și Albania. Europa n'are însă de ce să se supere, Serbia va fi leală: dânsa se va supune la hotărârile conferinței dela Londra îndată ce Albania se va liniști.

Roma. — Aci se crede că Serbia va cere o prelungire a termenului de opt zile fixat de Austro-Ungaria pentru evacuarea teritoriilor albaneze, dar că în cele din urmă se va supune voinei Europei. Un diplomat care prezintă una din tripla înțelegere, fiind interviewat, a declarat că Serbia nu e sprijinită de nici o putere.

Rusia surprinsă de demersul Austro-Ungariei.

Roma. — Se telegrafiază din Petersburg că deciziunea energică a Austro-Ungariei față de Serbia a surprins foarte mult cercurile politice de acolo. E temere că acest demers să nu trezească cumva susceptibilitățile naționaliștilor panslaviști.

Italia, Serbia și Albania.

Roma. — Guvernul italian, deși ferm hotărât a cere respectarea deplină a convenției dela Londra, n'a crezut totuși de cuviință a se asocia la ultimatum pe care Austro-Ungaria l'a trimis Serbiei.

Ziarul oficios „*Tribuna*” vorbind de atitudinea guvernului italian scrie următoarele: Poli-

tica italiană urmărește o țintă foarte lămurită fără nici un gând ascuns, dânsa dorește ca din frământările de azi, să scape neatinsă integritatea Albaniei. Numai astfel va fi cu putință instaurarea păcii în Balcani și prin urmare pacea generală.

Impresii dela „Teatrul românesc”

(Ca o dovadă în ce fel sunt primiți artiștii bucareșteni de publicul nostru, dăm în forma în care ni s'au trimis, aceste impresii ale unui învățator, din părțile Sebeșului-săseșc. — R.)

Când a străbătut mai întâi știrea, că o trupă teatrală, compusă din cei mai de seamă artiști dela „Teatrul Național” din București, va cutreiera centrele românești mai însemnate din Ardeal, un fior adânc, neînțeleș, a străbătut inimile noastre. În urmă fiecare și-a pus întrebarea: Oare orășelul nostru din apropiere cerceta-l vor iubiții noștri artiști? Ni se va da și nouă prilejul să trăim câteva momente într'o stare sufletească, poate pân' aci pentru mulți necunoscută, să gustăm adevărată artă?

În fine, cu ajutorul lui Dumnezeu, hărăzit ni-a fost să trăim și aceste momente înălțătoare de suflet, momente sfinte, cari pentru câțiva timp ne-au făcut să ne avântăm în o sferă mai înaltă, lăsând griji și măcuzuri și totul la o parte, trăind cu gândul la un singur ideal...

Valea Sebeșului e în fierbere. Abia s'așteaptă ziua de 15 și 16 Octomvrie n. Preoți și învățători, notari și primari stau grupuri-grupuri și povestesc.

— Mergi?

— Merg.

— La care reprezentație?

— Ce, la care? La toate trei.

— Și eu.

— Și noi.

— Bravo, trăiască trupa lui Antonescu...

E în seara de reprezentație. Sala începe încetul cu încetul a se umple, a se tixi. Tot ce e mai bun din Sebeș și jur vine. E și un număr frumuseț de țărani. Îmi place mai ales de unul mai în vârstă; și-a adus și feciorul și pe nevasta acestuia. S'au postat toți trei în fundul sălii. Și le șade bine: nalți, spătoși, cu părul lung și îmbrăcați într'un port neaoș românesc.

Fața tuturor radiază de bucurie. Abia așteaptă să se ridice cortina...

E vis sau realitate ce vedem? Limba noastră românească curge așa frumos, așa armonios de pe buzele artistelor și artiștilor? Așa e de dulce limba noastră românească?... Da, e realitatea care numai am visat-o vreodată, iar acum o vedem. Ah, Dumnezeu ce bine e așa! De-ar ținea o vecinicie!

Dar iată că „*Legea ertării*” se termină și deodată se face lumină în sală. Inzadar încearcă oamenii, să-și ascundă lacrimile cărora în întuneric le dăduseră drumul în voia lor; era prea târziu, ele licăreau în ochii și pe fețele tuturor.

Intre piese ieșim un moment pe coridoare. Toți eram emoționați.

— Tu par' c'ai plâns, Ioane?

— Mi-a venit mie așa, de părere bună.

— Nici eu nu m'am putut stăpâni.

— Ei par'că eu n'am plâns? Era prea frumos, ca să nu dai lacrimilor drumul...

Dar „*Năpasta*”? Cât de sguduitoare e această piesă, câtă psihologie, ce interpretare minunată!...

E târziu moaptea, când o iau către casă, urmărit de cele văzute. E lună ca ziua, iar caii merg la pas. Deodată aud vorbă alături de mine.

— Plăcutu-ți-a Floare?

— Plăcut bădiță.

— A fost frumos tare.

— Frumos ca'n povești.

— Zice că-s din București.

— Mă miram de știu spune așa bine.

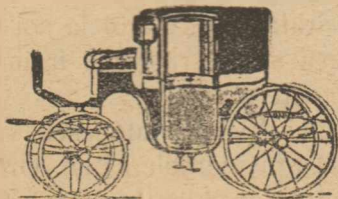
Mă uit mai bine și pe cine zăresc? Era feciorul țăranelui, pe care mai nainte îl văzusem în sala de teatru. Mergea încet către casă, alături de nevastă-sa, visând treaz...

Ka 12

Teleton Nr. 467.

Kardos Gyula,

cea mai mare fabrică de trăsuri sudungară cu putere electrică TEMESVÁR-GYÁRVÁROS, Haromkirály-ut 14. sz. (Casa proprie).

Mare magazin de trăsuri noi și folosite.

Pregătesc lucruri de fierar, rotar, șelar, de lustruit și orice reparări de bransa aceasta, cu prețurile cele mai moderate — Prețurent gratis și franco. — *Cară funebre*, felurite căruțe „landaner” cu prețuri moderate

Mâne seară vom trăi aoleași clipă înălțătoare, peste o săptămână (Joi, 23 Octomvrie) iarăși, apoi ne vom vedea iar de năcazurile zilnice, mai tari însă ca până acum. V. Z.

Deschiderea parlamentului austriac.

Pișcherlicurile soc. de navigațiune Canadian Pacific.

— Prin telefon. —

Viena, 21 Oct.

Reichsratul și-a deschis din nou porțile după patru luni de odihnă. Vechea meteahnă, certele dintre partide a început din nou. Deputații discută îndeosebi scandalul emigrației, certele dintre Cehii și Germanii din Boemia, și ordinațiunea îndreptată în contra Italianilor din Triest. În toate aceste chestiuni sunt mai multe interpeleări. Rutenii amenință guvernul cu obstrucție. Și toate aceste au la baza lor nemulțumiri juste, provocate de evoluția istorică prin care au trecut popoarele ca să înceapă abia acum o viață adevărat constituțională, care singura va putea aduce fericirea neamurilor din imperiul austriac. Dar ori ce prefăcere cere jertfă și probabil va mai trece încă un timp oare-care până când cumpăna dreptăților politice va căpăta stabilitatea dorită.

Sedința primă s'a deschis ieri la 11 ore. Președintele Sylvester a prezentat parlamentului actele mai importante între cari și numirea șefului de secție Engel de conducător al ministerului de finanțe. S'au cetit apoi diferitele interpeleții. Deputații Friedmann, Haril și Fichtl interpelează guvernul în privința scandalului mai nou ieșit la suprafață prin descoperirile maripulărilor necinstite ale societății Canadian Pacific și cer înăsprirea legilor de emigrare.

Deputații radicali boemi cer ca Austro-Ungaria să înceteze pe un an edificarea vapoarelor de război în senzul vorbirei din urmă a ministrului de marină englez Churchill.

Guvernul a înaintat noul proiect de lege despre emigrări. Prin această lege cearecă să pună stavilă emigrărilor meșesugite de până acum. În senzul legii, birourile diferitelor societăți marine nu mai pot împărți reclame tipărite și li se asigură autorităților un control mai mare asupra emigrărilor. Cetățenii, cari nu au stat sub arme nu pot părăsi granițele țării.

De altfel senzațiile mai nouă întrec orice închipuire. Unsprezece societăți au fost perchiziționate și s'a putut vedea pișcherlicurile comise pentru eludarea legilor deși la aparență se executau formele legale. Soc. Canadian Pacific a făcut cele mai multe abuzuri. Chiar cu pierderi materiale a trecut peste hotar o mulțime de recruți, ear pământurile emigranților le cumpăra și le vindea străinilor. Dovezi neîndoielnice spun că agenții soc. Canadian Pacific erau în serviciul unei mari puteri străine. Agenții societății vindeau pământurile din Galizia exclusiv numai Rușilor. Proprietarii acestor pământuri nu sunt cetățeni ai imperiului austriac și nu stau sub legile austriace.

Societatea a ținut cele mai excelente legături cu oameni de mare influență, cari în caz de nevoie mijloceau trecerea graniței, pentru câte un transport mai mare reținut la graniță. De dragul acestor legături cerca să acopere orice iregularitate ivită în sânul societății. Unul dintre funcționarii superiori ai societății, al cărui tată e ofițer la curte, a defraudat. În astfel de cazuri în tot locul pe lume se dimite fără vorbă din post. Aici s'a întâmplat altfel: a fost trimis în călătorie de studii în Canada. Reîntors de acolo și-a păstrat plata dar fără să mai fie în slujbă, ci ca un simplu sprijinitor al societății deschizând vamele celor pentru cari ele se închideau.

Guvernul austriac e decis să facă un birou central separat pentru controlarea și supravegherea tuturor emigranților sub conducerea fostului director de poliție Struckart.

Noi credem că toate acestea vor fi bune, dar nu vor duce la scop acum, când o lume întreagă e dincolo de Ocean, și posta aduce maldăre de scrisori și dolari din noul continent. Poate ar trebui să schimbăm câte ceva la noi acasă...!

Alegerile congregaționale din comitatul Aradului.

Arad, 21 Octomvrie.

Până la încheierea ziarului avem numai următoarele informații asupra alegerilor congregaționale din comitatul nostru, cari au avut loc azi:

In cercul Pecica, unde partidul nostru a candidat pe dd. Dr. Lazar Ghebeleş advocat, Iuliu Herbay, secretarul băncii de asigurare „Transilvania”, Arcadie Ponta, proprietar, Vasi Tămășdan, proprietar și Dr. Aurel Novac advocat, — au reușit dd.

Dr. Lazar Ghebeleş
Iuliu Herbay și
Dr. Aurel Novac.

In cercul Otlaca a reușit lista noastră națională întreagă, și anume:

Mihai Veliciu, adv. Chișineu.
Gheorghe Popovici, ref. constistorial.
Dr. Iustin Marșeu, adv. Arad.
Dr. Cornel Iancu, adv. Arad.

In Chișineu a reușit așisderea lista noastră și anume:

Gheorghe Adam, funcționar de bancă.
Ioan Sereș.

Tot așa la Cinteiu, unde au fost aleși:
Dr. Cornel Ardelean, adv. Chișineu.
Ioan Mladin, primar, Nădab.

Cu centrele celorlalte cercuri am cercat zadarnic legătura telefonică: administrația și l'a rezervat formal. În numărul nostru de mâne vom putea însă să dăm un tablou complet al alegerilor. Cine știe ce surprize ni se ascund?!

Dela „Asociațiune”.

Circulară către toate direcțiunile despărțămintelor.

Domnule Director! Unul dintre mijloacele cele mai potrivite pentru răspândirea culturii naționale este teatrul. Imprejurările triste dela noi nu ne permit să înjghebăm o trupă permanentă de artiști, care să cutriere în fiecare an centrele mai însemnate locuite de Români.

Ceeace nu putem face însă noi, pot face frații noștri din regatul liber. Unul dintre artiștii din România, dl Victor Antonescu, a obținut concesiune dela guvernul din Budapesta să dea în curs de mai mulți ani reprezentații în diferite orașe din Ardeal și Ungaria. Primul turneu l-a și început în Alba-Iulia, în zilele trecute.

În trupa dlui Antonescu sunt doi dintre cei mai buni artiști ai Teatrului național din București, dl Ion Brezeanu și d-na Maria Ciucurescu. În viitoarele turnee vor veni și alți artiști mari dela teatrele naționale din țară.

Ei vor arăta publicului dela noi puterea artei românești și vor răspândi frumsețea limbii literare în toate părțile.

Trupa dlui Victor Antonescu va cutreiera următoarele orașe: Sibiu, Blaj, Orăștie, Alba-Iulia, Abrud, Brad, Lipova, Lugoj, Caransebes,

Făgăraș, Brașov, Arad, Oradea-mare, Bolda, Baia-mare și Cehul-Silvaniei.

Vă rugăm, domnule Director, ca să stăruiti pe lângă toți membrii Asociațiunii să primească cu dragoste pe acești apostoli ai Artei românești și să ia parte în număr cât mai mare la reprezentațiile ce le dau.

Primiți, vă rugăm, încredințarea deosebitei noastre stime.

P. Cosma,
prezid. subst.

Oct. C. Tăslăuanu,
secretar.

Cronica externă.

Muntele Athos anexat regatului grec. — Ni se anunță din București că toate mănăstirile din muntele Athos au proclamat în ziua de 1 Oct. n. anexarea muntelui, regatului grec. Reprezentanții tuturor mănăstirilor au semnat documentul anexării.

Îmbunătățirea relațiilor între Rusia și Turcia. „Politische Korrespondenz” din Viena află din Constantinopol: De cinci ani se repetă știrile cu concentrarea trupelor rusești la frontiera rusească. Cu atât mai adâncă impresie face acum comunicatul oficial al guvernului turc că Rusia și-a retras trupele dela frontieră. Acest fapt e considerat ca o îmbunătățire evidentă a relațiilor dintre ambele state.

Acordul bulgaro-turc? Ministrul de război și cel de interne ai Bulgariei, fiind interviewați de corespondentul din Sofia al ziarului „Kölnische Zeitung”, au declarat că între Bulgaria și Turcia s'a încheiat un acord secret în senzul căruia Bulgaria consimte ca într'un război turco-grec, Turcia să aibă dreptul a trece trupe prin teritoriile din Tracia anexate la Bulgaria. Aceste trupe nu pot trece însă peste numărul de 36 de mii de oameni. Din aceste trupe nu vor face parte soldați și ofițeri rezerviști.

Bulgaria va păstra în acest caz cea mai strictă neutralitate.

(Nu putem ști dacă în adevăr ministrul de interne și cel de război bulgar, au putut face aceste declarațiuni și deci, până la o confirmare sau o desmintire a acestor interviewuri, ne mărginim să înregistrăm ca titlu de document cele scrise de „Kölnische Zeitung”!)

Pentru monumentul lui Vlaicu.

Arad, 21 Octomvrie.

Au mai sosit:

Colecta Românilor din Sona, colectați dd. Ioachim Socin, cand. de inginer, Gruia Novac și Vasile Stoicanea, învățători, Mihai Cosma, cantor, Ioan Buzeche, cantor și Ioan Bidiliciu, cantor. Au contribuit de toți 171 de inși, 25.52 c.

Colecta Românilor din Ielandul-mare, colectant d. Basiliu Hodoș, preot (suma 26.80 cor.)

Basiliu Hodoșiu 5.—, Nicolau Vulcu 5.—, Vasilie Santa 1.—, Ștefan Cătana 1.—, Leonte Măjlat 1.—, Iosif Calin —.50, George Măjlat Petri 1.—, Todor Suciu 1.—, Alexa Hădărean 1.—, Simion Sovrea 1.—, Ștefan Santa —.30, George Deac 1.—, Petru Mărginean —.40, Vasile Moldovan 1.—, George Măjlat —.60, Ioanichie Moldovan 2.—, Dumitru Selănzian 2.—, George Sovrea 1.—.

Familia Ioan Bogdan, Șiria 10.—. Din lipsă de spațiu, celelate colecte vor urma în numărul viitor al ziarului nostru.

INFORMAȚIUNI

Arad, 21 Octomvrie n. 1913

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță deocamdată vreme statornică.

Prognostic telegrafic: vreme statornică.
Temperatura la amiazi a fost de 13.6 C.

Serbările culturale din Caransebeș „Societatea pentru fond de teatru român” își va ține adunarea generală în 8 și 9 st. n. în Caransebeș.

Iar „Reuniunea învățătorilor ort. români din dieceza Caransebeșului” își va ține adunarea generală în 9 și 10 Noemvrie st. n. tot în Caransebeș.

Din acest prilej, adecă în zilele de 8, 9 și 10 Noemv. st. n. vor avea loc și cele 3 reprezentațiuni teatrale ale companiei dramatice Victor Antonescu din București. Se vor reprezenta: „Năpasta” dramă în 2 acte și „O noapte frutunoasă” comedie în 2 acte de I. Luca Caragiale, apoi comedii „Legea Țării” de M. Landy, traducere de Haralamb Lecca, „Poama crudă” (O căsnicie) și drama de Roberto Bracco: „Sacrificiul”. Iar d. Victor Antonescu va zice și un monolog de George Ranetti.

La aceste mari serbări culturale ce vor avea loc în centrul eparhiei Caransebeșului, în zilele de 8, 9 și 10 Noemvrie 1913 st. n. (Sf. Dumitru și în zilele următoare) va lua parte floarea intelectualilor și a țărânilor noastre din Bănat.

Programul amănunțit al acestor serbări se va da publicității în zilele viitoare.

Toți cei ce doresc să aibă pe durata serbărilor locuință la hotel sau la particulari, să se adreseze dlui Iuliu Vuia inv.-director în Caransebeș. Iar cei cari doresc să ia parte la masa comună de Duminecă să se anunțe dlui Dr. Gheorghe Lăbonțiu avocat în Caransebeș. Tacâmul costă 4 coroane.

Bilete pentru teatru se primesc la „Librăria diecezană”.

Parastas pentru Vlaicu în Arad. Sâmbătă, 25 Octomvrie n. se împlinesc 6 săptămâni dela fatalul sfârșit al lui Aurel Vlaicu. Anunțăm publicul românesc din Arad, că Sâmbătă, în biserica rom. gr.-or. catedrală, se va oficia un solemn parastas de către P. C. SA ROMAN CIOROGARIU, asistat de mulți preoți. Vor participa la actul de pietate elevii și elevele tuturor așezămintelor noastre școlare din localitate.

Arhiducele Francisc Ferdinand a părăsit demonstrativ serbările dela „monumentul popoarelor” din Lipsca. Sâmbătă au avut loc în Lipsca serbările aranjate din prilejul centenarului luptei popoarelor. Pentru eternizarea biruinței armatelor statelor aliate împotriva lui Napoleon Germania a ridicat pe câmpul unde s'a dat lupta decisivă lângă Lipsca un monument puternic. La desvălirea acestui monument consilierul german Thieme a ținut discursul festiv în care însă n'a amintit cu nici un cuvânt că în această luptă afară de armatele germane au avut un rol important și armatele Austriei, Rusiei și Svediei. Arhiducele Francisc Ferdinand care după cum se știe, l'a reprezentat la aceste festivități pe M. Sa împăratul Francisc Iosif, s'a simțit ofenzat în urma acestui fapt și îndată după vorbirea regelui Saxoniei a părăsit demonstrativ festivitățile împreună cu delegația austro-ungară, fără a mai lua cunoștință despre celelalte puncte din program. De sine înțeles că știrea despre acest incident a produs mare senzație.

Presa din Germania a încercat să umbrească acest incident, scriind că moștenitorul de tron austro-ungar s'a depărtat înainte de a se termina programul, pentru ca să poată depune coroane pe mormântul lui Schwarzenberg care se află chiar în partea contrară a orașului.

Correspondența Wilhelm din Viena scrie despre discursul lui Thieme într'un ton, care confirmă numai știrea că moștenitorul de tron arhiducele Francisc Ferdinand și delegația austro-ungară de fapt s'au simțit ofențați în urma neatențiunii consilierului Thieme.

Persecutarea unui redactor naționalist neamț. Ziarele maghiare din Budapesta își varsă iarăș tot veninul. Societatea „Alldeutscher Verband” a îndrăznit să lanseze un apel în ziarul din Germania pentru ajutorarea familiei redactorului Adam Welker dela ziarul nemțesc „Südbatschaer Zeitung” ce apare în localitatea Cervenka. Apelul acesta iscălit de generali și majori în retragere din armata germană, desvălește în fața lumii întreg calvarul redactorului Welker, pe care autoritățile maghiare l'au luat în goana cea mai turbată și i-au hotărît nimicirea pentru că a cutezat să-și manifeste simțământul lui german. După ce fusese deja pedepsit în mai multe rânduri pentru „agitație împotriva ideii de stat maghiar”, procurorul din Becicherecul-mare l'a târît din nou în fața tribunalului pentru că a cutezat să publice în ziarul său scrisoarea unui muncitor neamț emigrat în America, în care scrisoarea acesta făcea o paralelă între stările din patria lui veche, Ungaria, și cele din noua sa patrie America. De sine înțeles că muncitorul nu scrisese chiar favorabil despre stările din Ungaria. Pentru publicarea acestei scrisori redactorul Welker a fost judecat la 6 luni temniță ordinară 1000 coroane pedeapsă în bani. Sentința a primit apoi valoare de drept și în al treilea for. Ziarele germane scriind despre această sentință la timpul său, și chiar apărătorul redactorului Welker au declarat-o de „Justizmord”. Afară de aceasta însă împotriva redactorului neamț s'a pus în curgere încă înainte de a-și fi enunțat și al treilea for sentința, un alt proces de agitație. Astfel li-a succedat autorităților maghiare a-l nimici materialicește pe „periculosul agitator pangerman”, a cărui familie acum e amenințată a peri pe drumuri. De sine înțeles că acest caz revoltător i-a pus în mișcare pe nemții din Germania și au pornit colecta pentru ajutorarea familiei redactorului Welker, protestând astfel împotriva perzecuțiunilor ce au să le sufere conaționalii lor din Ungaria, când cutează să-și manifeste simțământul lor național.

Presa maghiară, de sine înțeles, insinuă apelul societății „Alldeutscher Verein” ca un atentat împotriva statului ungar.

Contele Tisza vine la Arad. Se anunță că din prilejul inaugurării palatului ridicat culturai maghiare în acest centru al unui comitat covârșitor românesc va sosi în 25 c. la Arad și ministrul Iankovich pentru a cărui întâmpinare orașul face mari pregătiri.

Azi s'a răspândit știrea prin oraș, din sursă guvernamentală că în 9 Noemvrie va vizita Aradul și contele Tisza, după cum se afirmă, pentru a-și face darea de seamă în fața alegătorilor săi. Oare ce va avea primul ministru să le spună alegătorilor săi? Despre corupția sistemului deasupra căruia tronează desigur nu va vorbi.

Jeszenszky acuzat de șarlatanie. Banca de circulație din Budapesta — după cum se anunță — va intenta în cele mai apropiate zile un proces de despăgubire în sumă de 4 milioane 600 mii și eventual nouile cheltuieli față cu erariulsi fostul prim-ministru Ladislau Lukács. Totodată banca va ridica acuză la tribunalul din Budapesta împotriva secretarului Jeszenszky pentru șarlatanie. Că oare și împotriva lui Lukács să ridice o astfel de acuză, direcțiunea băncii o va hotărî aceasta numai mai târziu.

Un semn de pietate. Din comuna Giula ni se scrie: În 19 Octomvrie, osemintele regretatului Teodor Papp — inmormântate provizoriu în Lugoj — au fost aduse și coborâte spre vecinică odihnă în cripta zidită de dieceza Aradului în cimiterul din loc.

După săvârșirea prohodului, reprezentantul Consistorului din Arad, d. Dr. Teodor Botiș a ținut o cuvântare, arătând meritele lui Teodor Papp, care a dat o nobilă dovadă de naționalism, lăsând o frumoasă fundațiune pentru ajutorarea studenților săraci.

Corul bisericii și credincioșii bisericii gr.-or. din Giula au depus cununii de flori pe cosciugul lui — un semn de recunoștință postumă.

Afacerea Lipscher. Despre viața pretinsului „ziarist francez”, Leopold Lipscher, care a reprezentat guvernele Lukács și Tisza în fața presei din străinătate și care în articolele elogioase la adresa acestor guverne, plasate în ziarul franceze și engleze l'au numit pe Tisza, Cromwell iar pe Lukács, Bayard, al Ungariei, s'au descoperit lucruri nu chiar cinstite. Poliția din Budapesta informându-se la poliția din Paris a aflat despre el că e un escroc internațional. Faptul acesta aruncă numai o lumină și mai clară asupra mocirlei din viața politică maghiară. E caracteristic acest fapt pentru sistemul corupt de azi, care cu astfel de mijloace caută să se mențină și să-și câștige laude în străinătate.

Ziarele din străinătate implicate în această afacere scandaloasă, precum și guvernul încearcă a se spăla în fața publicității declarând că între ei și Lipscher n'a existat nici o relație.

Desvălirea trecutului său, se pare însă că nu l'a putut înfrica pe Lipscher, ci el după cum se amună va încerca să-și valideze pretențiunea sa față de guvern pe cale judecătorească.

Ziarele vieneze despre regina României. „Neues Wiener Abendblatt” vorbește de marile opere de binefacere și caritate săvârșite de M. Sa regina României în timpul păcii și în cursul ultimei acțiuni a armatei. Regina, deși bolnavă, era în fruntea tuturor acțiunilor în favoarea familiilor celor plecați la războiu. Toată sollicitudinea a depus-o întru reprimarea holerei și remedierii mizeriei. România o laudă într'un singur glas pentru generozitatea și caritatea ei și țara are cea mai mare venerațiune pentru Regina ei.

Iată în întregime acel articol:

„După binefacerile perioadei de aproape treizeci și șapte de ani de pace, România iarăș a trebuit să treacă printr'un timp critic de război cu toate consecințele sale precum, mobilizarea întregii armate, scumpetea, încetarea comerțului, pierderi pretutindeni și în fine epidemia holerei, și iarăș ființa și chipul reginei noastre „Carmen-Sylva a atras privirile tuturor asupra-și.

Cine a cetit cartea ei, „Aus meinen Penatenwinkel”, știe că tinerețea ei a fost aproape exclusiv ocupată de căutare de bolnavi. Tatăl ei, mama și fratele ei, necesitau ajutorul ei. Încă în anii de copilărie, ea a fost cea mai credincioasă soră de caritate. Iar în mijlocul durerii iubitelor ei, pe cari îi contemplant, fără a fi în stare să le ajute, ea a trebuit încă să arate fața veselă spre a nu-i răpi speranța. După o scurtă fericire la un copil, soarta i-a răpit unica ei fetiță. Asemenea după o durată scurtă dela venirea ei pe tronul țării, ea a fost atrasă în vârtejul resbelului din anul 1877. Astfel, de dureri, în realitate, ea a înălbit. Sub conducerea ei s'a organizat în România serviciul sanitar și ea însăși a fost cea întâia și cea mai bună soră de caritate. Spitalul ei dela Cotroceni era modelul tuturor așezămintelor igienice pentru toate celelalte și ea însăși modelul pentru damele, cari s'au înfrumusețat în serviciul practic al Samaritanelor. Pe timpul de pace ea a fundat spitale pentru femei, proteja lăhuzele, organizase creșterea copiilor săraci, înființase un institut pentru orbi, în același timp mințea ei o îndreptase la ajutorări sociale și că celui sănătos trebuie dat mijlocul la muncă. Ea a creiat „Tesătoarea” instituțiune pentru desvoltarea creșterii viermilor de mătase și a țesătoriei în genere, încurajând asemenea asociațiunile de muncă, cari favorizau industriei naționale casnice. Anul acesta, în Iulie, când 500.000 de ostași români în decurs de opt zile au depășit Dunărea, regina noastră, deși suferindă, s'a pus în capul tuturor acțiunilor în favoarea armatei și în favoarea ajutorării celor rămași. De abia sosise din Orhanie știrea că a izbucnit holera, de îndată activitatea reginei luă desvoltarea cea mai întinsă. S'a trimis în Dobrogea mii de pătuli calde, s'a distribuit tuturor, din Constantinopol s'a adus un șlep întreg încărcat cu alămăi. Pe deasupra a pus la dispozițiune medicamente în cantități mari, utensile multe necesare spitalelor și bani mulți. Regina a luat sub îngrijirea ei familiile acelor ai căror capi sau sprijinitori erau pe câmpul de luptă, și ori unde s'a ivit vre-o necesitate, ea și-a dat osteneala spre a da ajutor. Două societăți: „Familia Luptătorilor” și „Limantul” au fost create de doamnele țării. Carmen-Sylva a primit protectoratul și era cea mai aprigă muncitoare printre femeile cari s'au îndelentnicit a ușura suferințele celor nevoiași. Ea însăși era de față la localurile de lucru, supraveghia toate lucrările, vizitase casele bolnavilor și spitalele celor holerici, se prezentase la la-

boratorii și luate informații despre toate instituțiile. Medicii îi prezentau rapoarte și susținuse activitatea lor și i-a procurat toate mijloacele necesare ajutorului. Când Dr. Cantacuzino ceruse flacoane spre a putea trimite serul antiholeric în mii de flacoane la Dobrogea, regina imediat a pus de s'a fabricat la sticlăria din Azuga, toată fabrica, numai sticlele trebuitoare, și a expediat vagoane întregi cu ele încărcate la dispoziția Dr.-ului Cantacuzino.

Colaboratoarele reginei, sunt damele de onoare, doamna Mavrogheni, Bengescu, asemenea doamna Râmniceanu, precum și dñii doctori Râmnicleanu și Angelescu, toate și toți devotați serviciului de caritate, așa cum Carmen-Sylva l-a inaugurat aci.

În toată România, numai un singur glas de laude se ascultă despre nobilele sentimente umanitare, iubitoare de țară și neam a Carmen-Sylvei și din această cauză ea este venerată, fără seamăn, în toată lumea”.

Inspectiile regelui Greciei. După două războaie cari au durat un an de zile, trupele grecești, pentru a păși într'un al treilea războiu au, de sigur, nevoie să fie însuflețite. Și această însuflețire nu poate veni de la nimeni mai bine ca de la însuși regele. Regele *Constantin*, de altfel, știe să se achite de minune de această delicată misiune.

Guvernul grec a inspectat trupele ce se află cantonate dealungul frontierei bulagro-turcă, s'a oprit aproape lângă fiecare soldat, a convorbit cu fiecare în parte, a ascultat doleanțele acelor cari aveau de formulat vre-o plângere și cu propria sa mână a decorat pe cea mai mare parte dintr'înșii cu medalia militară. În fața fiecărei unități regele *Constantin* a reînnoit următoarea declarație:

„Fiii Greciei nu trebuie să uita, că numai atunci se vor întoarce liniștiți pe la casele lor, când le voi garanta eu personal acest lucru. Până atunci ei trebuie să fie în serviciul regelui lor”.

Atentat în biserică. Din New-York vine știrea, că alaltieri pe când episcopul March servea în biserică din Harbour-Grace, a fost grav rănit de un anumit Jack Hare, prin câteva focuri de revolver. Jack Hare despre care se spune că ar fi nebun, a fost la moment detinut.

O țară fără analfabeți. La noi în Ungaria numărul analfabeților după ultimele date statistice e de 33 procente, ne poate interesa deci faptul, că în Norvegia peste tot nu există analfabeți. Această țară cu o populație împrăștiată la depărtări mari, mai ales în extremele nordului, e foarte săracă în locuitori. Pentru un kilometru pătrat se vin șase oameni. Afară de asta în Norvegia nici nu există sate așa cum se află în Europa centrală. Copiii trebuie să bată multă cale de la casele lor singuratic — așa cum sunt la noi casele de afară de la câmp numite în unele părți „hodăi” — până la școală. În nordul depărtat nu există însă nici școli și instrucția elementară se face de la sine. De aceste ținuturi se îngrijesc dascăli pribegi, cari umblă câteva săptămâni de la casă la casă și țin școală cu băleții.

Cu toate greutățile ce le înfruntă țărănul norvegian, cunoaște bine lumea în urma participării la viața publică, în urma culturii sale. Găsești cărți și reviste și în cele din urmă case de țaran. Intre toate cea dintâi e totdeauna Biblia, care nu poate lipsi din casa nici unui țaran. Moștenind o cultură sănătoasă, dezvoltarea de acum a poporului norvegian e strâns legată de acea cultură.

Pictorii, scriitorii, arhitecții norvegieni au căutat totdeauna și caută încă indemnuri și motive în viața

Deraierea trenului express-orient Paris—Viena—Budapesta. Din München se anunță că Sâmbătă expressul Paris—Viena—Budapesta a deraiat lângă Toul în Franța. În expressul Orient se aflau un mare număr de pasageri în majoritate români din Austria și din România. Pasagerii, cari dormeau, au simțit pe la miezul nopții o zguduitoare puternică. Expressul s'a ciocnit în gara Toul cu o locomotivă. Din cauza ciocnirii care a fost foarte violentă, locomotiva expresului s'a deteriorat, vagonul de cărbuni a deraiat, iar vagonul de mărfuri a fost complet distrus. Au fost răniți grav fochistul și un bucătar al trenului expres.

Principele și principesa Bibescu, cari se aflau și ei în tren, au scăpat teafări.

Americanii și penele dela pâlării. Autoritățile dela vama din New-York, au primit ordinul să fie foarte severe cu pasagerii ce vin din Europa sau de aiurea și să privegheze la stricta aplicare a noii legi vamale. Conform acestei legi, este interzis importul penelor păsărilor săl-

batece și nu este permis decât importul penelor de struț. Vameșii dela New-York, consideră ca „import” toate penele ce se găsesc pe pâlăriile doamnelor și domnișoarelor și fără multă galanterie ei iau foarfecele și le taie în bucățele!...

Să se mai spue că America e țara libertății!

Intenție. Un medic american a publicat în ziare următorul anunț:

„Dacă suferi de orice boală nu căuta ajutor la astfel de medici cari promet cerul și pământul, veniți în oficiul meu, unde veți fi îngrijiți bine și în secret.

Sunt în Youngstown de 15 ani și în timpul acesta pe mulți i-am vindecat, și pe mai departe am tot intenționea aceasta”.

Toți medicii au intenționea de a-și vindeca bolnavii, dar cât de puțini reușesc!

„CALENDARUL PARTIDULUI NAȚIONAL” din Ungaria și Transilvania, care în curând va ieși de sub tipar e cel mai de seamă din calendarele românești de aici. Bogat în ilustrații de o execuție strălucită și neintrecută.

Calendarul cuprinde un foarte bogat material literar.

Prețul calendarului e 60 fileri, pentru care preț ori cine poate avea o podoabă în casă.

La comenzi se adaugă 10 fileri pentru porto postal.

Se poate comanda de pe acum la: Librăria „Concordia” („Tribuna”) în Arad, str. Deák Ferencz nr. 20.

x **Dñii advocați, comercianți și băncile** înainte de a-și procura mașini de scris sau mobile pentru birouri, să ceară prospecte dela prăvălia **Matinszki Pál és Tsa** din Timișoara pentru aranjarea birourilor, unde se vând cele mai excelente mașini de scris și cele mai moderne mobile pentru birouri pe lângă condițiuni favorabile de plătire. La dorință un implegat al firmei merge la fața locului aducând cu sine o mașină de scris de probă.

x **Despre o fabrică din Brașov.** Marea fabrică **Czell és Frank**, unde se execută aranjamente complete pentru școli, cazărni și spitale, se află în pompoasa zidire cu caturi din strada Meste Nro. 13—75. Desp. special pentru atelier de: măsurit, instalațiuni, lăcătușeri, pentru mobile, lăcătușeri pentru bănci de școală și fărâșerie, precum și desp. pentru nituire cu autogen.

Despărțământ special pentru vopsirea bănci de școală și mobile de fer, precum și camera pentru uscare.

Fabrica aceasta execută și băncile brev. „Bernhard”, cari actualmente sunt cele mai igienice și mai pedagogice bănci de școală.

Fabrica execută și mobile de fier și aranjamente pentru grădini, din cari se află o expoziție permanentă. În sfârșit, fabrica se află sub o conducere specială de inginerie și dă ocupațiune la vre-o 70—80 oameni.

Cronica socială.

Concert. Duminecă în 26 va avea loc în **Bistrița** în sala cea mare dela „Gewerbeverein” un concert al Reuniunii de cântări de acolo cu concursul capelei militare a reg. c. și reg. Nr. 63 din Bistrița sub conducerea maestrului **Hermann Klee**. Din program afară de bucăți de autori străini va face parte și „Sezătoarea” lui **T. Brediceanu** și „Înșirate mărgărite” de **L. Domide**.

După concert urmează dans.

Bibliografie.

Cel mai frumos omagiu adus memoriei lui **Vlaicu** e, fără îndoială nr. 18—19 al revistei „**Lucceafărul**” din Sibiu, care ne-a sosit ieri cu următorul cuprins bogat și variat:

Octavian Goga: Vlaicu. I. U. Soricu: **Sburătorul** (poezie). **Zaharia Bârsan: Aurel Vlaicu.** **Maria Cunțan: Vlaicu** (poezie). **Spiru Haret.** **Aeroplanul Vlaicu.** **Aurel Vlaicu: Impresii din văzduh.** **Riria: Lui Vlaicu** (poezie). **I. Agârbiceanu: În fața morții...** **Ion Grecu: Vestea morții lui Vlaicu la Orăștie.** **N. Iorga: Aurel Vlaicu.** **Al. Ciura: Scrisoare lui Goga.** **Vasile C. Osvald: Dela început...** **Maria Dr. Gavrilișcu: Vlaicu la Iași.** **George Cair: Lui Aurel Vlaicu** (poezie). **G. Magnai și C. Silișteanu: Cel din urmă sbor...** **Aurel Vlaicu: Aviațiunea la noi.** **Oct. C. Tâslăuanu: Inmormântarea lui Vlaicu.** (*) **Poporul și inmormântarea lui Vlaicu.** **I. Agârbiceanu: Arhanghelii (roman).** Cronici.

Ilustrațiuni: Aurel Vlaicu. **Inginerul A. Vlaicu** în aeroplan. Casa în care s'a născut **Vlaicu**. **Părinții aviatorului.** **Aeroplanul Nr. II.** al inginerului **Vlaicu**. În sbor deasupra **Câmpului Libertății** (**Blaj**, 1911). **Bințișul, satul natal** a lui **Vlaicu.** **Aurel Vlaicu și Octavian Goga.** **Aeroplanul Vlaicu II,** după cadere. **Aurel Vlaicu** la spital. **Aurel Vlaicu** pe catafalc. **Motorul** intrat în pământ, în urma căderii. **Vlaicu** pe catafalc (**Câmpina**). **Inmormântarea lui Vlaicu:** carul funebral pe **Calea Victoriei.** **Inmormântarea lui Vlaicu:** corțeul funebral, în colțul **Căii Victoriei** și **Bulevardul Academiei.**

A apărut:

„**Cosânzeana**” nr. 41, aduce ilustrații interesante și multe informații. Mai interesant decât toate însă, e „**Crima lui Sivestre Bonnard,**” celebrul roman al lui **Anatole France** ce se publică număr de număr la coada acestei reviste.

Redacția și Adm. Orăștie.

„**Ramuri**” nr. 12—18 cu material bogat și variat, cu multe ilustrații și reproduceri după tablourile pictorului **Severin**.

Dintre bucățile literare, amintim frumosul articol despre **d'Annunzio** scris de **Apostol D. Culea.** **D. Tomescu** iscălește mai multe articole, dintre cari remarcăm cel închinat lui **Il. Chendi**. Se mai publică patru scrisori ale lui **St. O. Iosif** și alte lucrări bune.

Păcat însă că și „**Ramuri**” ca mai toate revistele noastre suferă de boală cronică de-a nu apărea regulat.

Red. și Adm. Craiova.

„**Săptămâna politică și culturală**” Nr. 34, anul al III.

Apare Sâmbăta.

Red. și Adm. București, str. Regală Nr. 1.

„**Foia școlastică**” Organul Reuniunii învățătorilor gr.-cat. arhidiecezani, gherlani, hățăgani, lugoieni și sălăjeni.

Red. responsabil **Ioan F. Negruțiu**.

Apare în 1 și 15 a fiecărei luni, cu excepția lunilor **Iulie și August**.

Red. și Adm. **Blaj (Balázsfalva)**.

„**Noua Revistă Română**” nr. 10, aduce note de actualitate, interesante informații sociale, științifice literare și artistice și poezii proaste, iscălite de-un anumit **F. Aderca**.

Red. și Adm. **București, Str. Academiei 19.** (Pasagiul Imobiliara 3.)

ECONOMIA

Bursa de cereale din Budapesta.

— După 50 kgr. —

	— 21 Oct.
Grâu pe Oct.	cor. 10.59
Grâu pe Apr. 1914	cor. 11.41
Secară pe Oct.	cor. 8.16
Secară pe Apr. 1914	cor. 8.96
Ovăș pe Oct.	cor. 7.32
Ovăș pe Apr. 1914	cor. 7.50
Porumb pe Maiu 1914	cor. 6.36

POȘTA REDACȚIEI.

Z. S. Sibiu. Ne-am informat și am aflat că **bustul lui Vlaicu** a reușit splendid. Sculptorul e om de talent, admirat și recunoscut în cele mai largi cercuri artistice. „**Librăria Diecezană**” va începe, probabil deja mâine împachetarea și expedierea busturilor. Vă rugăm să dați aceste informații și celorlalți interesați. Și-l poate comanda ori și cine prin o simplă carte postală și e fără îndoială cel mai frumos decor ce putem da locuințelor noastre. Salutări.

„**Maeterlinck**”. Nenorocitul din chestiune se numește **Budescu**. Al-lalt se pare de aceeaș pănură. Aveți grije și dați dihania afară din sanctuar.

E. R. Hălmașiu. D. Arad! are o sumedenie de procese politice. E omul cel mai luat la goană de guvern, pentru îndrăzneala lui idealistă. Nu ne mai aducem aminte de numărul în care a apărut la noi, dar îl încredințat despre adevărul acestei informații. Multe salutări.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

Nagy Jenő,
 specialist pentru dinți artificiali fără pod
CLUJ-KOLOZSVÁR
 (La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)
 Pune dinți și cu plătiri în rate favorabile,
Ordinează ziua întreagă.
 (97-)

Un tânăr funcționar de bancă
 cu un salariu anual de 2800 cor. cu drept de pensie, ar dori să se căsătorească cu o domnișoară română care ar dispune și de zestre.
 Discreția chestie de onoare.
 Reflectantele serioase să trimită ofertele cu fotografiile la adm. ziarului »Românul« sub deviza:
»Marian«.
 (Bo 1488)

AVIZ.
 Aduc la cunoștință, că mi-am deschis
cancelarie advocațională
 în Bandul de Câmpie (Mezőbánd).
Dr. AUREL RUSU,
 avocat.
 (Ru 1487)

Krisztián József és Fia
PÉCS,
 Szigligeti-országút nr. 3.
 Filială: Jókai-tér nrul 9.
 Telefon nr. 424.

fabricanți de lumini de ceară; cel mai mare stabiliment peste Dunăre pentru înălbirea cerei. Magazin de oleu de ars, tămâie și alte necesarii — pentru biserică. —

Oferim on. d. preoți și curatori bisericesti excelente și renumitele noastre lumini din ceară curată de albine, executate sub îngrijirea noastră personală din cel mai excelent material. — Productele noastre sunt întrebuințate de către numeroase catedrale și vreo 300 de biserici parohiale.
 Prețuri moderate.
 KI 1384

FARMACIE ORĂȘENEASCĂ „LA VULTURUL NEGRU”.
 Cea mai fină și mai excelentă apă de gură
„ADLER-THYMOL-MUNDTVASSER”
 — scutită prin lege în toate statele culturale. —

Această apă de gură are o aromă fină și foarte plăcută, are efect binefăcător asupra gingiilor și îi scutește de stricăciune. Această apă de gură depărtează orice miros de gură și încetează durerile de dinți. Intrebuințată ca gargarismă la aprinderi catarale de gât, această apă de gură este un mijloc de casă indispensabil.

Această apă de gură este analizată, aprobată și recomandată de următoarele persoane marcante:
 Dr. F. K von Wingard, chimic, Viena. — Dr. Bela Bruck, policlinician, Budapesta. — Dr. Arthur Schwarz. — Dr. Alexandru German. — Dr. Hugo Albert, medic de regiment. — Dr. Friedrich Simbürger. — Dr. Pavel. — Paula Leeder, ces și reg. soție de secretar de curte. — Bertha Binder-Martinovska, cântăreață de operă, membră a operei populare din Viena. — Rudolf Miess, comisar de curte în biroul primăriei curței M. Sale. — Gustav Kessler, ces. și reg. prim comisar de marină.

Premiată: în 1913 la Paris, cu premiul I, cu diplomă, crucea de onoare și medalie de aur; în 1912 la Viena, cu premiul I, cu diplomă, crucea de onoare și marea medalie de aur. (Sa 1346)

FRIEDRICH D. HERBERTH, BISTRITZ-B SZTERGZE.

Dușan Sabonovits
 BLĂNAR
 (Du 1317)
Verset, strada școlii numărul 4.
 Iși recomandă în atenția on. public din localitate și provincie bogatul său asortiment de blănărie cu prețurile cele mai convenabile. Articole de fabricație proprie; mantale de blană, blane de călătorie, manșoane, boare, căciuli pentru domni și doamne, ultima modă și lucrări cu gust. Prețuri ieftine. Primește orice lucrări de blănărie pentru prefacere, căptuire, căptușirea și colierea mantalelor. Serviciu prompt și conștiințios.
 Numai marfă bună și execuție de I-ul rang.

Bănci de școală moderne și igienice după diferite sisteme, se găsesc de vânzare la
Czell és Frank
 fabrică de bănci de școală brev. și de mobile de aramă și de fier
BRAȘOV (BRASSÓ).
 Ce 260

Tot aici se pot procura mobile de aramă și fier pentru sanatorii, oteluri și dormitoare, pe lângă condițiunile favorabile de platire. Catalog de prețuri ilustrat gratis.

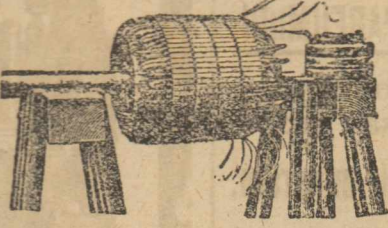
FISCHER BÉLA,
 fotograf,
FĂGĂRAȘ — (FOGARAS),
 piața cetății.

Pregătește fotografiile cele mai moderne, mărirea fotografiilor familiare, grupuri și tablouri după orice fotografie veche, cu prețurile cele mai ieftine. Execută cărți poștale cu fotografii, fotografii pe porțelan pe pietrii monumentale, după orice fotografii. FI 1045

Comandele din provincie se execută prompt și conștiințios.

Specialități: repararea mașinilor electrice,
 în orice mărime și de orice fabricație, fabricație de colectoare, împletirea de armătură, transformare.
 Fa 1290

Motoare electrice. Dinamos.
 Coresp. în limbile: română, franceză, germană și maghiară.
Frank és Berger, Budapest, VIII., Bezerédi-utca 5/6.

Restaurantul „Gambrius”,

este renovat radical și aranjat cu confort modern; bucătăria excelentă, vinuri curate excelente, prețuri moderate. — Săli speciale.

Sa 1891

Cu stimă: **SZALAY IMRE**, ospătar.

Bătăturile,

la 027

scortoșenia pielii, urciorii de pe mâni și din față încetează în decurs de 1 zi dacă folosiți „**CANNABIN**”
1 sticlă 1 cor., francată
1 coroață 40 fil., 3 sticle franco 3 cor. De vânzare

la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Király-u. 12 și la preparator: Dr. E. FLESCHE, farmacie la „COROANĂ” la Győr.

Beură excelentă și cu gust bun, care produce sânge. — Recomandată de medici contra boalei de anemie, lipsă de sânge, nervositate, reconvalescență.

Intuinează producerea sângelui, întărește mușchii și nervii, dă apetit fără a avea ceva urmări neplăcute asupra stomacului sau la dinți. Prețul unei sticle mari . . . Cor 3-50
" " " mică . . . " 2-

Se capătă în toate apotecile. — Depozitul principal la:
GUIDO FABRITIUS,
Pa 1047 apotecar în Sibiu.

DROGHERIE.

Țin în depozit și comand tot felul de medicamente, specialități igienice, cosmetice și instrumente medicale și optice din patrie și străinătate, după prețurile din Capitală.

Bandaje, pasamente și instrumente pentru veterinari, etc. etc, dulapuri de siguranță conform ordinului ministrului reg. ung. de interne.

Articlii pentru casă și economie etc., vinuri curative, cognacuri, rumuri engleze, tea etc. zahăr curativ și totfelul de articlii de drogherie.

Gumă pentru îngrijirea copiilor, sticle pentru supt, *Soxleth*, *Nestlé*, *Kufeké*, *Theinhardt*, *Phosphatine*. — Instrumente auxiliare pentru moșit.

Săpunuri curative, minerale și cosmetice.

PARFUMURI.

PARFUMURI.

Royer et Gallet, Ch. Houbigat
L. T. Piver, Marque d'Orsay etc.

Gumă! Ape curative și minerale.

Rugând binevoitorul sprijin al on. public sunt cu deosebită stimă:

Drogheria „La împăratul Romanilor”

BISERICA-ALBĂ, (Fehértomp'om) str. Târgului nr. 58.

(Do 768)

Ke 830

Recomandate de către cei mai renumiți medici
Bandaje,

piciorare artificiale, corsete, legătoare pentru pânzele irigatoare, stropitoare, suspensorii, îndreptătoare, elorapi de gumă, vată (bumbac) legătoare și articlii pentru bolnavi precum și cele mai excelente prezervative franceze pentru femei și bărbați, se vând ca prețuri ieftine la

KEPES ELEK, bandagist.

Tot acolo se poate capătă vestitul prezervativ „nostobus ultra” și „606”. Sală separată, serviciu de probe pentru dame și bărbați. Pentru eficiență și măiestrie reduceri de preț

NAGYVÁRAD ≡ **SASPASAGE.**

Prima fabrică pentru lipit și tălat cu autogen.

Körmendy Ferencz és Tsa

BUDAPESTA, IX. Üllői út 117 szám.
Telefon 20-59.)

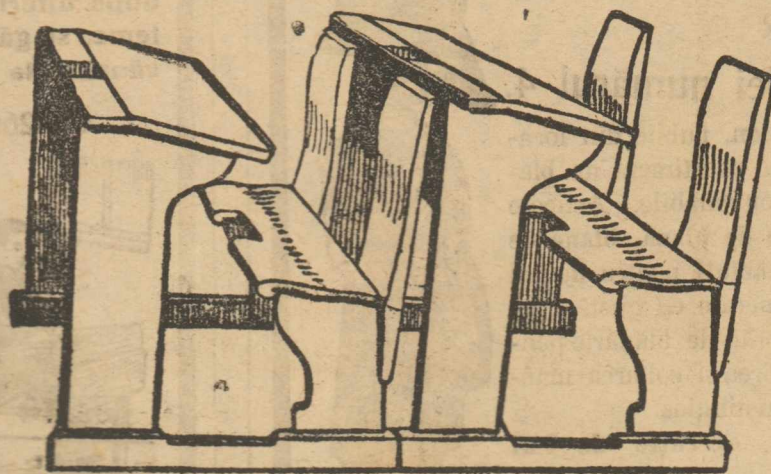
Invenție ungurească, brevet propriu!
Pistolel cu penește! Pistolel nu se încălzește!

Specialități pentru aranjarea lipirei autogen. Primește spre lipire orice obiecte de fier și metal, precum și cazane, apoi execută recitoare de apă, boilere și corpuri recitoare.

(No 199-120)

CORNEL JUCU

mare stabiliment pentru aranjamente moderne de școale și birouri.
:: serici. ::

LUGOS,

strada Hunyadi nr. 11 și str. Corvin 9.

Telefon 24.

Ja 762

Nagy és Délczeg

PIETRAR

BISTRIȚA, (vis-à-vis) de cimitirul evanghelic.

Atrage atențiunea on. public din loc și provincă asupra magazinului de pietre mormântale și atelierului de piatrărie.

Bogat asortiment de monumente mormântale de marmoră de Carrara, granit, sienit, porfir, labrador etc. — Execută totfelul de lucrări de piatrărie și sculptură în piatră, după orice desen, precum în monumente mormântale, s. Treime, cruci pe lângă drum și lucrări de piatră pentru clădiri, și stilul cel mai frumos și modern. Renovarea și auirea monumentelor vechi mormântale se execută prompt și ieftin. — Prospecte și deseneuri la dorință trimet gratis și franco. — Renumita mea firmă să n'o confundați cu alte firme similare.

Na 1347

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

”CONCORDIA”

TELEFON
NR. 750.

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

TELEFON
NR. 750.

ARAD

STRADA ZRINYI, NUMĂRUL 1|a.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișeie, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre, tipărituri pentru bănci și societăți, precum și tipărituri advocaționale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

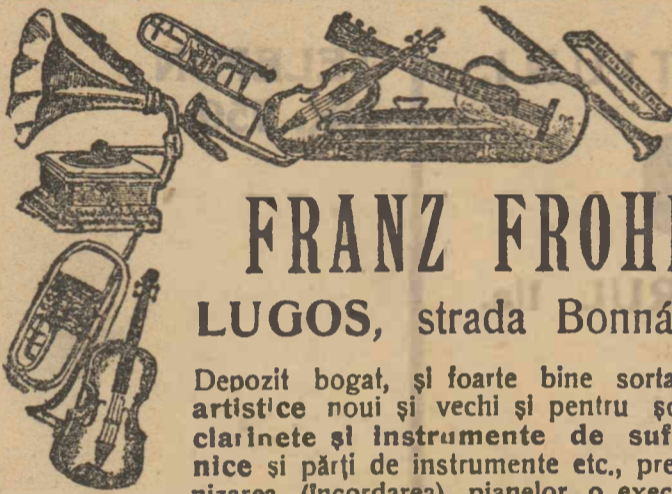
Executare
promptă.

Prețuri
moderate.

Cel mai mare magazin de blănărie
DUDÁS SÁNDOR Kolozsvár Unio-u. 12.

Își recomandă în atenția on. public din localitate și provincie bogatul său asortiment de blănărie cu prețurile cele mai convenabile. Articole de fabricație proprie; mantale de blană, blane de călătorie, manșoane, boare, căciuli pentru domni și doamne, ultima modă și lucrate cu gust. Prețuri ieftine. Primește orice lucrări de blănărie pentru prefacere, căptuire, căptușirea și colierea mantalelor. Serviciu prompt și conștiințios. Numai marfă bună și execuție de I-ul rang. (Dn 320—)

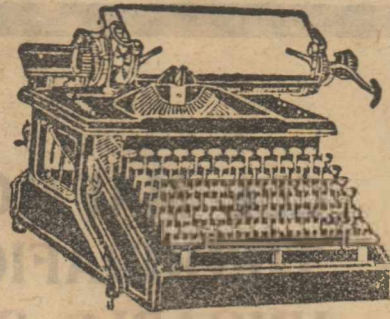
Prima fabrică de instrumente muzicale a lui

FRANZ FROHMAN

LUGOS, strada Bonnáz nr. 10.

Depozit bogat, și foarte bine sortat de violini artistice noi și vechi și pentru școală, clarinete și instrumente de suflat, harmonice și părți de instrumente etc., precum și armonizarea (incordarea) pianelor o execută excelent.

Gramofoane, plăci, asortiment bogat. — Corzi (strune) din străinătate cu ton curat pe lângă garanță. — Reparaturile se execută conștiințios și artistic. (F 1316)

INȘTIINȚARE.

Aducem la cunoștința on. public, că despărțământul nostru de covoare l-am predat domnului

JONÁS BERTALAN,

care-l va conduce și pe mai departe în localitățile noastre.

Iar, întreprinderea noastră de aranjamente moderne pentru birouri am amplificat-o. Acest nou despărțământ al nostru dela 1 MAIU n. se află

în noile noastre localități

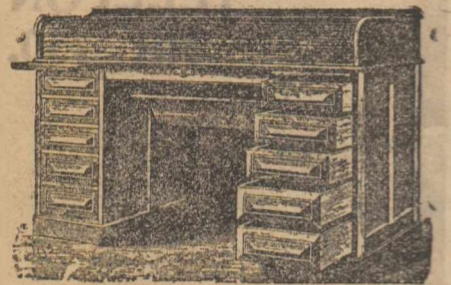
din palatul MERBL (lângă prăvălia-Linoleum).

Ca reprezentanți principali în sudul Ungariei ai renumitei mașini de scris SMITH PREMIER și JERRY și ai mobilelor americane pentru birouri, ținem în localitățile noastre

expoziție permanentă de mobile p. birouri și mașini de scris.

Cercetarea acestei expoziții nu obligă să cumpărați.

Considerând că atelierul nostru de reparări l-am mărit și l-am aranjat modern precum și în urma excelențelor conducători, suntem în măsură a satisface celor mai delicate pretențiuni în mod prompt și conștiințios. Rechizitele noastre americane sunt din calitate excelente, și se vând cu prețuri

originale de fabrică. Primim și mai departe îngrijirea mașinilor de scris și reparări și orice comandă o executăm în modul cel mai culomt și prompt. — Rog și pe mai departe binevoitorul sprijin suntem cu stîmă:

Maitinszky Pál és Társa, Temesvár.

prima întreprindere de aranjamente moderne pentru birouri și stabiliment de mașini de scris „SMITH” din Ungaria-de-sud. Ma 129

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în
Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, creată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIRECTOR EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijloacește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinel.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbății de încredere ai societății. — Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legătură — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cel interesat să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECTIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”),
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉ-
KES, CSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TORONTÁL, CARAȘ-EVERIN Arad str. Jozsefföherceg nr. 1 (lângă Banca „Victoria.”)

Ba 240—156)

Telefon nr. 350

Agentură principală: IULIU ROȘESCU, Cluj (Kolozsvár), Kossuth L.-u. 26.

Agentura principală Lugos, la filiala „ALBINA”.